

แนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยในอนาคต

นางสาวพงศศิริ สำนดี

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาวิจัยการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2525

ISBN 974-561-675-3

015146

FUTURE TRENDS OF NON - FORMAL EDUCATION IN THAILAND

Miss Pongsiri Sumlee

A Thesis Submitted in Partial Fullfillment of Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Educational Research

Graduate School

Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์ แนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยในอนาคต
โดย นางสาวพงศศิริ สำดี
ภาควิชา วิจัยการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ อุ่นตา นพคุณ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....*สุประคิม อนุชา*..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิม อนุชา)

คณะกรรมการสภบัณฑิตวิทยาลัย

.....*ประจักษ์*..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์)

.....*อ. อุ่นตา นพคุณ*..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ อุ่นตา นพคุณ)

.....*ท. ทวีวัฒน์*..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์)

.....*ประจักษ์*..... กรรมการ
(อาจารย์ ประจักษ์ ศรีประสาธน์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยในอนาคต
ชื่อนิสิต	นางสาวพงศศิริ ลำดี
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ อุ่นตา นพคุณ
ภาควิชา	วิจัยการศึกษา
ปีการศึกษา	2525

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยในอนาคต ในปี พ.ศ. 2535 โดยใช้เทคนิคเดลฟาย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาอกระบบโรงเรียน จำนวน 21 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่ามัชฌิมฐาน ฐานนิยมและพิสัยระหว่างควอเตอร์ ผลการวิจัยปรากฏแนวโน้มที่สำคัญของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2535 ดังนี้

1. การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเน้นปรัชญาให้คนคิดเป็นและรู้จักพึ่งตนเอง โดยยึดความต้องการและการมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาของประชาชนเป็นหลัก และจะเป็นการให้การศึกษาตลอดชีวิต โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้พลากโอกาสการศึกษาในระบบโรงเรียน
2. การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะมีบทบาทต่อการพัฒนาคนในทุกด้านตลอดจนการพัฒนากำลังคนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน
3. กลุ่มเป้าหมายประชากรในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่จะต้องให้บริการอย่างเร่งด่วนที่สุด คือ กลุ่มเกษตรกรผู้ยากไร้
4. ในการจัดกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะจัดกิจกรรมที่ทำให้คนมีความรู้ทันต่อวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงไป และกิจกรรมที่ก่อให้เกิดทักษะและเพิ่มรายได้ทางเศรษฐกิจ ตลอดจนกิจกรรมเพื่อพัฒนาครอบครัวและชุมชน
5. รูปแบบที่ใช้ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะใช้รูปแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับกลุ่มเป้าหมายประชากรและสภาพการณ์ต่างๆ เป็นเครื่องประกอบในการพิจารณา

6. กรมการศึกษานอกโรงเรียนจะลดบทบาททางด้านการปฏิบัติการลง และเพิ่มบทบาททางด้านการวางแผน ประสานงาน ให้การสนับสนุนทางวิชาการและงบประมาณเพิ่มขึ้น

7. บุคลากรทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะมีหลาย ๆ ประเภท ทั้งข้าราชการ อาสาสมัคร และประชาชนทั่วไป และในด้านการบริหารงานจะมีการมอบอำนาจและกระจายอำนาจออกไปสู่ระดับท้องถิ่นมากขึ้น

8. จะยังมีคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาอกระบบโรงเรียนเป็นผู้ประสานงานในระดับนโยบาย ส่วนการประสานงานระดับตำบล จะมีสภาตำบลเป็นผู้รับผิดชอบ

9. จะมีการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้สอดคล้องกับการศึกษาในระบบโรงเรียนมากขึ้น

10. สถาบันอุดมศึกษาจะเป็นผู้ทำการผลิตบุคลากรทางด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยมีหลักสูตรที่เน้นการนำเอาไปใช้และมีทักษะในการปฏิบัติงานมากขึ้น ส่วนทางด้านทฤษฎีและหลักการจะเน้นน้อยลง

11. สำหรับโครงการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่จัดขึ้น จะมีการประเมินผลอย่างเป็นระบบโดยเฉพาะที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และจะมีการวิจัยเพื่อหารูปแบบในการให้บริการตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายประชากร ซึ่งเป็นการวิจัยแบบสหวิทยาการ ใช้ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ

สถาบันวิจัยประชากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title Future Trends of Non - Formal Education in Thailand
Name Miss Pongsiri Sumlee
Thesis Advisor Associate Professor Oonta Nopakun
Department Educational Research
Academic Year 1982

ABSTRACT

The purpose of this research was to predict the future trends of Non - Formal Education in Thailand in 1992 using the Delphi Technique. The sample were 21 experts in Non - Formal Education. The instrument was a questionnaire, which the research constructed. The data was analyzed by means of median, modes and interquartile ranges. The main findings of the research was as follow :-

1. Non - Formal Education will emphasize the philosophy of Kit - Phen and self - help, with the main objective of identifying the people's need and problems by popular participation. The philosophy of Life - Long Education will also be emphasize to develop and improve the quality of life of out - of school populations.

2. Non - Formal Education will be responsible for the development of man in every aspects and for the development of out - of school human resources.

3. The immediate target population of Non - Formal Education will be poor agricultureres.

4. Non - Formal Education Ativities will be those : that will help people to acquire information to adapt themselves to changing

technology ; activities that will increase the skills and economic income; and activities that will develop the family and communities.

5. The strategy used in Non - Formal Education will depend on variance target population and different environment.

6. The Department of Non - Formal Education will decrease it's role in the implementation and increase it's role in planing, coordinating, technical and economic assistance.

7. There will be many kinds of Non - Formal Education personnel; government - officials, volunteers and the people themselves. There will be more delegation of power to local area.

8. The National Committee of Non - Formal Education will still exist and co-ordinate in national policy at the national level, and at the local level espec ially tambol level: the tambol ccuncil will take responsibility in coordinating.

9. Non - Formal Education will increasingly integrate with Formal Education.

10. The Higher Institution Education will be responsible for training of the Non - Formal Education personnel. The curriculum of Higher Institution Education will stress the application and practical skills of Non - Formal Education while will decreasing it's emphasis in theory and principles.

11. There will be more systematic evaluation especially, objective evaluation of Non -Formal Education Programs. The trend will be more research works in finding models that will be relevant to the variance target population needs and problems. Research will be more in interdisciplinary by using both qualitative approach and quantitative approach.

ถึคักรรรมประภาศ

วึถยานึพณัร รื่องนี้สำรื่จจุลว้งไปกัวยคึคัวยคววมกณณาจากรรองศาสตราจารยั
อุนตา นพคุณ ที่คัวยช่วยเหลือแนะนำ ตรวจแกัไขช้อบกพรองต่าง ๆ คัวยคววมเอาใจใส่
พร้อมกับให้กัำลังใจอย่างคึย้งมาค็อยค็ลอค ผู้วึจยรื่ลึกชวบคึ้งเป็นอย่งย้ง จึงชอกรวบชอบ
พระคุณเป็นอย่งสูงมา ณ โอกาสนี้คัวย

ชอชอบพระคุณผู้เชียวชวณูทุกท่านที่ให้ความร้วมมือ ชัวยเหลืออย่งคึย้งในการ
แสดกคววมคึคเห็นที่เป็นประโยชนัค็อการวึจยคั้งนี้

ท่ายที่สุคนี้ ชอชอบคุณ คุณชเนฐา วึถยอนูมาส และคุณธรรุภา สรรพศรึ
ที่คัวยให้ความชัวยเหลือในการพึมพึ ค็ลอคจนเพื่อน ๆ ทุกคนที่มีส่วนชวบให้วึถยานึพณัรณับนี้
สำรื่จจุลว้งคัวยคึ

พงศัลวึ สำลึ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๖
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๗
กิตติกรรมประกาศ	๘
รายการตารางประกอบ บทที่	๙
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	4
ข้อตกลงเบื้องต้น	4
ความจำกัดของการวิจัย	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	4
2. วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	5
สภาพทั่วไปของการศึกษานอกระบบโรงเรียน	5
การวางแผนและบริหารการศึกษานอกระบบโรงเรียน	8
เทคนิคเคลฟาย	11
การวิจัยเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน	13
3. วิธีดำเนินการวิจัย	16
การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	16
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	17
การเก็บรวบรวมข้อมูล	18
การวิเคราะห์ข้อมูล	19

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	22
5. สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	49
ผลการวิจัย	49
อภิปรายผล	53
ข้อเสนอแนะ	61
บรรณานุกรม	63
ภาคผนวก	67
ประวัติผู้เขียน	115

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1. แสดงผลการลดลงของความคลาดเคลื่อนของจำนวนผู้เข้าวิชาญ	13
2. แสดงลำดับของข้อความเกี่ยวกับปรัชญาและเป้าหมายของการศึกษานอกระบบ โรงเรียน	23
3. แสดงลำดับของข้อความเกี่ยวกับบทบาทของการศึกษานอกระบบโรงเรียน	25
4. แสดงลำดับของข้อความเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายประชากรในการจัดการศึกษานอก ระบบโรงเรียนในอนาคตที่ต้องให้บริการอย่างเร่งด่วนที่สุด	27
5. แสดงลำดับของข้อความเกี่ยวกับเนื้อหาและกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบ โรงเรียน	29
6. แสดงลำดับของข้อความเกี่ยวกับรูปแบบและกลยุทธ์ในการจัดการศึกษานอก ระบบโรงเรียน	31
7. แสดงลำดับของข้อความเกี่ยวกับแนวโน้มของการบริหารงานบุคลากรทางการ ศึกษานอกระบบโรงเรียน	33
8. แสดงลำดับของข้อความเกี่ยวกับการบริหารการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้าน ทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน	36
9. แสดงลำดับของข้อความเกี่ยวกับการประสานงานระหว่างส่วนกลางกับส่วน ภูมิภาคและท้องถิ่น	38
10. แสดงลำดับของข้อความเกี่ยวกับการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่ จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน	40
11. แสดงลำดับของข้อความเกี่ยวกับการประสานงานระหว่างสถาบันการศึกษาด้วยกัน และระหว่างสถาบันการศึกษากับหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน....	42
12. แสดงลำดับของข้อความเกี่ยวกับการฝึกอบรมและหลักสูตรในการเตรียมบุคลากร ทางด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน	44
13. แสดงลำดับของข้อความเกี่ยวกับการวิจัยทางด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน..	46

7. มีผลต่อการลดจำนวนผู้เข้าเรียนนอกระบบการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

8. มีผลต่อการลดจำนวนผู้เข้าเรียนนอกระบบการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

9. มีผลต่อการลดจำนวนผู้เข้าเรียนนอกระบบการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันระบบการศึกษาโดยส่วนรวมยังขาดความยืดหยุ่น คล่องตัว และไม่ได้กระจายไปอย่างทั่วถึงเท่าที่ควร เพื่อให้โอกาสบุคคลได้รับการศึกษาตามความจำเป็น และเหมาะสมของแต่ละคนตามที่กล่าวไว้ว่า การศึกษาเป็นกระบวนการตลอดชีวิต นอกจากนี้แล้วลักษณะของการจัดการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันก็ไม่ได้สนองความต้องการของประชาชนอย่างทั่วถึง ทำให้มีประชากรเป็นจำนวนมากต้องสูญเสียโอกาสที่จะได้ศึกษาต่อในระดับสูงตามความสามารถของตน จากผลการคาดคะเนปริมาณความสูญหายทางการศึกษาในวัฏจักรการศึกษา 2518 ถึง 2533 (ไข่มุก วิเชียรเจริญ 2518 : 78) ปรากฏว่าในวัฏจักรการศึกษา 2518 ถึง 2533 จะมีความสูญหายทางการศึกษาเทียบเป็นจำนวนผู้สำเร็จปริญญาตรี ประมาณ 34.4 ล้านคน หรือ โดยเฉลี่ยปีละ 2.1 ล้านคน และจากการเปิดเผยของคุณหญิงอารี กุลทัศน์ (สยามรัฐ 2524 : 3) อธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียนปรากฏว่าปัจจุบันประชากรในวัยเรียนมีประมาณ 23 ล้านคน ในจำนวนนี้มีผู้ที่อยู่ในระบบโรงเรียน หรือเรียนอยู่ในสถานศึกษาต่าง ๆ เพียง 9 ล้านคน ที่เหลืออีก 14 ล้านคนเป็นผู้ที่อยู่นอกระบบโรงเรียน เมื่อรวมกับประชากรที่มีอายุเกินวัยเรียนอีกจำนวนหนึ่งก็จะมีประชากรทั้งสิ้นประมาณ 35 ล้านคนที่ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษา ซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นเด็กวัยรุ่นและผู้ใหญ่ที่คอยโอกาสทางการศึกษา แสดงว่าระบบการศึกษาของประเทศไทยไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง นอกจากนั้นในแง่ค่าใช้จ่ายก็เป็นปัญหาใหญ่ การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนต้องใช้งบประมาณมาก จากงบประมาณเพื่อพัฒนาการศึกษาในระยะ 5 ปีของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 5 (2525-2529) เป็นเงินทั้งสิ้น 236,861 ล้านบาท หรือร้อยละ 3.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2524 : 27)

จากข้อจำกัดเหล่านี้จึงได้มีนักการศึกษาหลายท่านพยายามแสวงหาวิธีการศึกษาและโครงการทางการศึกษาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนการศึกษาในระบบโรงเรียนให้สามารถบรรลุเป้าหมายยิ่งขึ้น ซึ่งการศึกษาที่จะเข้ามามีบทบาทสำคัญคือ การศึกษานอกระบบโรงเรียนดังที่

ก่อ สวัสดิ์พิพาณิชย์ (วิทยพัฒน์ 2522 :7) กล่าวไว้ว่า "นักการศึกษาทั่วโลกได้ตั้งความหวังไว้อย่างสูงว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาการศึกษาที่สำคัญในอนาคต" ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยธรรมชาติแล้วสามารถเชื่อมระหว่างผู้เรียนกับความต้องการของชุมชนแต่ละท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม ระยะเวลาเรียนที่แตกต่างกัน ความแตกต่างของเนื้อหา ความสัมพันธ์กับทรัพยากรในท้องถิ่น และค่าใช้จ่ายถูก (ชาอุชัย อารินสมาจาร 2524 :6) ทั้งรัฐบาลปัจจุบันเห็นความสำคัญของการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยกำหนดเป้าหมายไว้อย่างชัดเจนในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) ว่า "จะจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้สัมพันธ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และเป็นการจัดการศึกษาเพื่อก่อให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษา" (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2524 :23)

ดังนั้นเมื่อการศึกษานอกระบบโรงเรียนได้รับความสนใจให้เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาการศึกษาที่สำคัญในอนาคต ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรจะได้มีการศึกษาถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมและวิทยาการที่จะเปลี่ยนแปลงไป และเพื่อว่าในอนาคตการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ผู้วิจัยจึงสนใจวิธีการที่จะระดมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในเรื่องแนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยในอนาคต ทั้งนี้เพื่อจะได้มาซึ่งความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน (consensus) ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ อันจักนำไปเป็นประโยชน์ในการวางแผน และตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมไทยโดยรวม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อต้องการทราบแนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยใน พ.ศ. 2535

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้จะทำการวิจัยเกี่ยวกับสภาพของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยในอนาคต ในปี พ.ศ. 2535 ทั้งนี้เพราะว่าแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแต่ละแผนได้จัดทำเพียง 5 ปี ดังนั้นในการจัดทำแผนครั้งต่อไป อาจจะได้นำข้อมูลต่าง ๆ จากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนได้ และหากเป็นระยะเวลาอันยาวนาน

สถานการณ์ของบ้านเมืองอาจจะมีตัวแปรมากระทบโครงสร้างอย่างรุนแรงได้

2. กลุ่มตัวอย่างประชากร เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน จากหน่วยงานที่จัดกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน คือ กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ทบวงมหาวิทยาลัย และหน่วยงานเอกชน เพราะพิจารณาว่าหน่วยงานดังกล่าวได้จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในรูปการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ จึงมีประสบการณ์ด้านการศึกษานอกระบบอย่างกว้างขวาง

3. การสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญ จะใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Techniques) จำนวน 3 รอบ

4. จะศึกษาเฉพาะแนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนภายในกรอบที่กำหนดขึ้นเท่านั้น คือ แนวโน้มเกี่ยวกับ

(1) ปรัชญา และเป้าหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

(2) บทบาทของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

(3) กลุ่มเป้าหมาย

(4) เนื้อหาและกิจกรรม

(5) รูปแบบ และกลยุทธ์ในการจัด

(6) การบริหารการศึกษานอกระบบโรงเรียน

6.1 การบริหารงานบุคลากร

6.2 ทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

(7) การประสานงาน

7.1 การประสานงานระหว่างส่วนกลางกับส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น

7.2 การประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ

7.3 การประสานงานระหว่างสถาบันการศึกษาด้วยกัน และระหว่าง

สถาบันการศึกษากับหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

(8) การฝึกอบรม และหลักสูตรในการเตรียมบุคลากรทางด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน

(9) การวิจัยทางด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทราบแนวโน้มในอนาคตของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในแง่มุมต่างๆ จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
2. เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจ วางแผน และปรับปรุงงานด้านการศึกษา นอกระบบโรงเรียนในปัจจุบันและอนาคต

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การคาดการณ์แนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อว่าสภาพการณ์ของบ้านเมืองเป็นปกติ ไม่มีตัวแปรมากระทบโครงสร้างอย่างรุนแรง
2. กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยความจริงใจและเต็มใจ

ความจำกัดของการวิจัย

เนื่องจากการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นเรื่องที่มีขอบเขตกว้างขวาง และผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะแนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนภายในกรอบและขอบเขตที่ได้กำหนดเท่านั้น ซึ่งอาจจะไม่ครอบคลุมถึงการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในทุกลักษณะ และทุกเรื่อง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง บุคคลที่นอกระบบโรงเรียนได้เสนอชื่อว่าเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกอบรม มีประสบการณ์ และมีความรู้ทางด้านการศึกษา นอกระบบโรงเรียนเป็นอย่างดี

การศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมทางการศึกษาใดๆ ที่จัดขึ้นนอกระบบโรงเรียนปกติ ไม่ใช่เฉพาะสถาบันการศึกษาเป็นผู้จัด และไม่ว่าจะจัดแยก หรือจะจัดเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของกิจกรรมใหญ่ของหน่วยงานใด ทั้งนี้ประสงค์จะให้บริกตรแก่ผู้เรียนที่มีความต้องการเรียนเฉพาะเรื่อง และให้เป็นที่ไปตามวัตถุประสงค์ของการเรียนเฉพาะเรื่องนั้นๆ โดยมีหลักสูตรในระยะเวลาสั้น

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยจะแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของการศึกษานอกระบบโรงเรียน
2. การวางแผนและการบริหารการศึกษานอกระบบโรงเรียน
3. เทคนิคเคล็ดลับ
4. การวิจัยเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

1.1 ปรัชญาและนโยบาย

เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศจำเป็นต้องอาศัยประชากรที่มีคุณภาพตั้งแต่เด็กจนกระทั่งผู้ใหญ่ ตลอดจนกำลังคนในหลากหลายงาน ให้มีสุขภาพอนามัยดี มีความรู้ความสามารถ และมีการพัฒนาจิตใจด้วย รัฐจึงได้กำหนดแนวนโยบายและมาตรการไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 5 (2525-2529) เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพประชากร (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2524 : 219) ดังนี้

1. ส่งเสริมสุขภาพอนามัย และเสริมสร้างสติปัญญาขั้นพื้นฐานของประชากร ทางด้านสาธารณสุขและการศึกษา เพื่อให้ประชากรมีร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรงและมีสติปัญญา ความสามารถในการประกอบอาชีพ ให้มีความทักทายกันในรูปแบบของคนคิดเป็น ทำเป็น แก่ปัญญาเป็น รวมทั้งมีระเบียบวินัย มีจริยธรรม มีความรับผิดชอบ
2. ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้เกี่ยวกับงานอาชีพ เพื่อเพิ่มทักษะในการทำงาน และปรับปรุงคุณภาพในการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน
3. ส่งเสริมส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ ในการวางแผนการใช้กำลังคนทั้งระยะสั้นและระยะยาว ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน

ก็ได้แต่งตั้งคณะกรรมการชุดขึ้นอีก เรียกว่า "คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษานอก
ระบบโรงเรียน" ทำหน้าที่ในการสร้างระบบการประสานงานในระดับนโยบาย ระดับวาง
แผน ระดับปฏิบัติการ การติดตามงาน และการประเมินผลของหน่วยงานต่าง ๆ (สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2524 : 22, 204)

สำหรับโครงการการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่หน่วยงานต่าง ๆ ได้จัดขึ้นนั้น
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้รวบรวมเอา
ไว้จนถึงสิ้นปี พ.ศ. 2524 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานคณะ
กรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ 2524 : 10-19, 10-20) พบว่า
โครงการการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่จัดโดยหน่วยงานต่าง ๆ ตามแต่ละประเภทของ
หน่วยงาน มีประมาณ 1,550 โครงการ แยกเป็น หน่วยงานรัฐ (50 แห่ง) ประมาณ
380 โครงการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ (10 แห่ง) ประมาณ 20 โครงการ หน่วยงาน
เอกชนซึ่งแยกเป็นสมาคมและมูลนิธิ (150 แห่ง) ประมาณ 230 โครงการ และสถานศึกษา
ของเอกชนจัดโครงการการศึกษาประเภทต่าง ๆ อีกประมาณ 920 โครงการ

โครงการ 1,550 โครงการนี้สามารถจะแบ่งตามวัตถุประสงค์ของโครงการ
ออกตามกลุ่มอายุโดยประมาณได้ดังนี้

1. เด็กก่อนวัยเรียน ประมาณ 40 โครงการ
2. เด็กวัยเรียน/ตกหล่นระหว่างชั้น 200 โครงการ
3. เยาวชน ประมาณ 680 โครงการ
4. ผู้ใหญ่ ประมาณ 430 โครงการ
5. ไม่จำกัด 200 โครงการ

จะพบว่าโครงการการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่หน่วยงานต่าง ๆ ได้จัดขึ้นส่วน
ใหญ่จัดให้กับกลุ่มประชากรวัยเยาวชนเป็นส่วนใหญ่ และลำดับต่อมาคือ ผู้ใหญ่

ถึงแม้ว่าจะมีหน่วยงานจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนจำนวนมาก ซึ่งเท่ากับเป็น
การพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ โดยการให้การศึกษาแก่ประชากรที่อยู่นอกระบบโรงเรียน
แต่ในการพัฒนาชนบทที่ยากจน บริการของ รัฐยังไม่ทั่วถึง ดังนั้นแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ
ระยะที่ 5 เกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงได้เน้นเป้าหมายประชากรที่ด้อยโอกาส

ทางการศึกษา ที่เป็นเด็กและเกษตรกรในชนบทที่ยากจน ซึ่งอยู่ในกลุ่มจังหวัดที่มีความคืบหน้าในเรื่องรายได้ โภชนาการ สุขภาพอนามัย เศรษฐกิจและการศึกษาจำนวน 37 จังหวัด ที่สอดคล้องกับประกาศของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการกำหนดพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทที่ยากจน โดยให้การศึกษาด้านอาชีพระยะสั้นที่จะเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความสามารถนำมาใช้ประกอบอาชีพได้ด้วยตนเอง การศึกษาเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและความมั่นคงของชาติ โดยสอดคล้องไปกับการอบรมวิชาชีพต่าง ๆ ให้เหมาะสมและมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการจัดการศึกษาที่ให้ทั้งความรู้และความบันเทิง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2524: 205-207)

ตอนที่ 2 การวางแผนและการบริหารงานการศึกษานอกระบบโรงเรียน

โดยที่มีหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนได้มีบทบาทในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ วิธีการและเนื้อหาแตกต่างกัน จึงต้องมีการวางแผนและการบริหารงานที่เป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ได้มีนักการศึกษานอกระบบโรงเรียนหลายคน เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนและการบริหารงานการศึกษานอกระบบโรงเรียน รวมทั้งรูปแบบในการวางแผน และรูปแบบในการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งจะนำเสนอ ดังนี้

2.1 การวางแผนงานการศึกษานอกระบบโรงเรียน

เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์ (2521 : 79-97) ได้เสนอความคิดเห็นในการวางแผนการศึกษานอกระบบโรงเรียน ว่าก่อนการวางแผนจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ด้วย เช่น ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ประชากร ทรัพยากร และแหล่งเงินทุนจากภายนอกที่สนับสนุน และต้องมีการจัดโครงการที่คุ้มค่า รวมทั้งปัญหาเรื่องการประเมินผล ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะต้องนำมาพิจารณาด้วย เพื่อจะได้ช่วยปรับปรุงให้การวางแผนทางด้านการศึกษานอกระบบเป็นไปได้ดีขึ้น พร้อมกับเสนอขั้นตอนที่จะนำมาใช้ในการวางแผนการศึกษานอกระบบโรงเรียนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดลักษณะที่เด่นชัดของท้องถิ่น และของประชาชนในท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดความต้องการ เร่งด่วน และจุดมุ่งหมายของกลุ่มผู้เรียนที่

เป็นเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 3 การวางรูปแบบอันเหมาะสมของ "ระบบการถ่ายทอด" โดยคำนึงถึงว่ามีทรัพยากรจำกัดและมีข้อขัดข้องอื่น ๆ โดยเลือกรูปแบบที่เป็นการสนองตอบกลุ่ม และความต้องการนั้นได้ดีที่สุด

ขั้นตอนที่ 4 มีการดำเนินงานและการประเมินผลอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการปรับแก้ที่จริง

ส่วน คีเคอร์ จี เบอร์สเตคเกอร์ (2520 : 20) ได้เสนอรูปแบบการวางแผนงานการศึกษานอกระบบโรงเรียน จากข้างล่างขึ้นมา เป็นการวางแผนแบบกระจายอำนาจ โดยการเปิดให้ชุมชนมีส่วนร่วมด้วย และใช้อำเภอเป็นหน่วยกลาง มีขั้นตอนดังนี้ เริ่มแรกสำรวจกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่กำลังดำเนินการอยู่ในอำเภอ พร้อมกับประเมินความต้องการในฐานะที่เป็นกิจกรรมที่จะต้องร่วมมือกันจัดทำในทุกอำเภอ และสำรวจทรัพยากรที่จะใช้ในการจัดกิจกรรมนั้น ๆ และเตรียมสร้างเป็นแผนของอำเภอเสนอไปในระดับจังหวัด ซึ่งการวางแผนวิธีนี้จะทำให้ได้กิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชนเป็นอย่างมาก

อีกอย่างที่จะต้องพิจารณาประกอบการวางแผนการศึกษานอกระบบโรงเรียนก็คือ ปรัชญา เป้าหมาย และวิธีดำเนินการ เป้าหมายที่เน้นกันมากในปัจจุบัน คือการมุ่งช่วยเหลือคนที่มีความรู้น้อย คนที่ไม่มีโอกาส และคนที่คอยทางเศรษฐกิจ ดังนั้นการวางแผน การจัดการดำเนินงาน และการควบคุม จึงมุ่งไปบริการคนในชนบท (โมฮัมหมัด อับดุลกาเคร์ 2520 : 73)

2.2 การบริหารงานการศึกษานอกระบบโรงเรียน

โมฮัมหมัด อับดุลกาเคร์ (2520 : 74) กล่าวว่า ในการบริหารการศึกษานอกระบบโรงเรียน จะต้องเน้นการบริหารแบบประชาธิปไตย เพราะว่าประชาชนที่มาเรียนมาด้วยความสมัครใจเพื่อหาความเข้าใจใหม่ ๆ ทักษะใหม่ ๆ ฉะนั้นครูและผู้บริหารจะต้องมีความอิสระเสรีและความยืดหยุ่น เพื่อให้บรรลุไปตามความต้องการต่าง ๆ นั้น และระบบการดำเนินงานจะต้องกระจายอำนาจเพื่อสนองความต้องการและให้เหมาะสมกับประชาชนและสภาพท้องถิ่น และ บรูเนอู (อ้างถึงใน โมฮัมหมัด อับดุลกาเคร์ 2520 : 73) นักการศึกษาผู้ใหญ่ชื่อดังแห่งสหรัฐอเมริกาคนหนึ่งได้แบ่งลักษณะการบริหารการศึกษานอกระบบ

โรงเรียนเป็นระดับต่างๆ

1. ระดับประเทศ หรือระดับชาติ หมายถึงกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนทั้งหมดที่จัดเสนอแก่ผู้ที่เป็นเป้าหมายในประเทศต่างๆ โครงการระดับชาตินี้จะอยู่ในความดูแลของคณะกรรมการ
2. การบริหารระดับสถาบัน หมายถึง กิจกรรมการศึกษาทั้งหมดที่สถาบันหนึ่งๆจัดเสนอแก่ผู้ที่เป็นเป้าหมาย และอยู่ในความรับผิดชอบของสถาบันนั้นๆ
3. ระดับปฏิบัติการ หมายถึง การบริหารการศึกษาในระบบโรงเรียนเฉพาะอย่าง เฉพาะที่ หรือเฉพาะกลุ่มประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

นอกจากองค์ประกอบที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่จะมีผลทำให้การบริหารงานการศึกษาในระบบโรงเรียนประสบความสำเร็จก็คือ บุคลากรที่เป็นคณะทำงานซึ่งจะต้องใช้ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ และเทคนิคต่างๆในการปฏิบัติงานการศึกษาในระบบโรงเรียนให้ดำเนินตามนโยบายให้เกิดผลสัมฤทธิ์มุ่งหมาย เข้าใจการสำรวจความต้องการ การวางแผน การบริหารบุคคล การจัดประสานการดำเนินการเรียนรู้แก่ผู้เข้าร่วมประชุม การจัดค่าใช้จ่ายให้เพียงพอ การเข้าถึงประชาชน การประเมินผล และการเสนอรายงานตามลำดับ (โมฮัมหมัด อับดุลกาเคอร์ 2520 : 73)

2.3 การประสานงานระหว่างการศึกษาในระบบโรงเรียนและการศึกษานอกระบบโรงเรียน
รูปแบบการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบโรงเรียนกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ยิ่งขึ้น ก็เตอร์ จี เบอร์สเทคเกอร์ (2520 : 8) ได้เสนอรูปแบบหนึ่ง คือรูปแบบการส่งเสริมเผยแพร่ (Extension Model) ซึ่งจะเชื่อมสถาบันภายในระบบเข้าด้วยกันกับสถาบันนอกระบบโรงเรียน ซึ่งเริ่มจากการเผยแพร่ความรู้ การรวบรวมความคิด และการวางแผน และลงท้ายด้วยการนำมาใช้ประโยชน์ในรูปของงานและการปฏิบัติ ยกตัวอย่างเช่น โรงเรียนอาชีวศึกษาและโรงเรียนเทคนิคระดับมัธยมซึ่งมีวิธีการจัดในรูปแบบโรงเรียนที่แยกห่างและไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานจริงในตลาดแรงงานย่อมจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์มากนัก โรงเรียนเหล่านี้ควรจัดทำโปรแกรมขึ้นเพื่อจะได้มีการหมุนเวียนระหว่างห้องเรียนกับการฝึกในโรงงานซึ่งมีอยู่ในชุมชน โดยวิธีการนี้นักเรียนจะเรียนรู้ทางวิชาการและจะนำความรู้ทางวิชาการนั้นไปทดลองฝึกในโรงงานว่าจะสามารถปฏิบัติได้หรือไม่ และด้วยวิธีการนี้อีก เช่นกันที่การศึกษานอกระบบโรงเรียนในรูปของการเรียนรู้จากการฝึกงานจะช่วยกระตุ้นให้การเรียนรู้ในระบบโรงเรียนตรงต่อความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาสภาพทั่วไปของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยนั้น ไม่ว่าจะผ่านทางค่านิยม มีดตะลันต์วถึงปรัชญา กลุ่มเป้าหมายประชากร วิธีกาเนินการ และการวิจัยคิดตามผลหรือทางด้านกาปฏิบัติโครงการ ซึ่งกล่าวถึงหลักการเหตุผล วิธีการดำเนินงาน และการประเมินผล

หรือจากการศึกษานำจากผู้เชี่ยวชาญ ก็ยังคงกล่าวถึงปรัชญา กลุ่มเป้าหมายประชากร การบริหาร และการวิจัย ซึ่งในประเด็นต่างๆ เหล่านี้ยังมีปัญหาขัดแย้งกันอยู่ ดังนั้นในการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาภายในขอบเขตตามที่กล่าวไว้ข้างต้น

ตอนที่ 3 เทคนิคเดลฟาย

การศึกษาวิจัยโดยใช้ข้อมูลจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่ต้องการวิจัยได้เริ่มขึ้นอย่างมีระบบในปี พ.ศ. 2495 แต่เทคนิคนี้ได้ถูกปกปิดเป็นความลับมาตลอด เนื่องจากเป็นเทคนิคที่ทางกองทัพอากาศอเมริกันใช้ในการศึกษาและวิจัยสิ่งต่างๆ เดลฟาย (Delphi) เพิ่งมาเปิดเผยครั้งแรกในปี พ.ศ. 2505 หลังจากกองทัพอากาศอเมริกันใช้มาแล้วถึง 10 ปี (เกษมบุญอ่อน 2522 : 263) เทคนิคเดลฟายนี้ผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยของบริษัทแรนด์ (Rand Corporation) ชื่อ โอลาฟ เฮลเมอร์ (Olaf Helmer) และนอร์แมน คาลกี (Norman Dalkey) เป็นผู้คิดและพัฒนาขึ้น และได้เขียนบทความเรื่อง An Experimental Application of the Delphi Method to the use of expert

ดงในวารสาร Mangement Science

ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 เดือนเมษายน พ.ศ. 2506 อันเป็นการกระจายเรื่องราวเกี่ยวกับเทคนิคเดลฟายออกไปอย่างกว้างขวาง (ประยูร ศรีประสาธน์ 2523 : 5)

โอลาฟ เฮลเมอร์ และนิโคลัส เรสเชอร์ (Helmer and Rescher) ได้ให้คำนิยามของเทคนิคเดลฟายว่า "เป็นโครงการที่จัดทำอย่างละเอียดรอบคอบในการที่จะสอบถามบุคคลหลายแบบสอบถามในเรื่องต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลและความคิดเห็นกลับมา โดยมุ่งที่จะรวบรวมการพิจารณาตัดสินใจ และสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในเรื่องที่เกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคต ในส่วนที่เกี่ยวกับเวลา ปริมาณและ/หรือสภาพที่ต้องการจะให้เป็น" (ประยูร ศรีประสาธน์ 2523 : 51)

อัลเฟรด รัสป์ จูเนียร์ (Alfred Rusp Jr.) (1973 : 29-30) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า "เป็นเทคนิคของการรวบรวมการพิจารณาตัดสินใจที่มุ่งเพื่อเอาชนะจุดอ่อนของการตัดสินใจแต่เดิมที่จำกัดขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ หรือความคิดเห็นของกลุ่ม หรือมติของที่ประชุม"

ทอร์ตัน และคณะ (Thornton and others) (1975 : 17) ได้ให้

ความหมายของเทคนิคเคลฟายว่า "เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแก้ปัญหาและตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นวิธีที่จะชักเถลตาและได้รับความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง"

จากคำนิยามดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า เทคนิคเคลฟายคือขบวนการที่จะเสาะหาความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคตในเรื่องที่เกี่ยวกับเวลา ปริมาณ และ/หรือสภาพการณ์ของการจะเป็นไป โดยใช้แบบสอบถามโดยที่เทคนิคเคลฟายมีลักษณะทั่ว ๆ ไปดังนี้

1. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ไม่ต้องเผชิญหน้าและไม่ทราบซึ่งกันและกันว่าคุณผู้เชี่ยวชาญคนอื่นเป็นใครบ้าง ทั้งนี้ไม่ต้องทำให้ความคิดเห็นของคนอื่นมีอิทธิพล หรือมีผลกระทบต่อการพิจารณาตัดสินใจของคนใดคนหนึ่ง
2. ผู้เชี่ยวชาญต้องตอบแบบสอบถามตามที่กำหนดให้ครบทุกขั้นตอน
3. เพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่ถูกต้องและเชื่อถือได้จึงมักใช้แบบสอบถามโดยวิธีการถามย้ำหลาย ๆ รอบ
4. ใช้สถิติวิเคราะห์ทุกขั้นตอน เป็นการลดการกระจายของคำตอบของกลุ่มเพื่อให้เกิดความสอดคล้อง ซึ่งสถิติที่นำมาใช้คือสถิติเกี่ยวกับการวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางและการวัดการกระจาย

เทคนิคเคลฟายมีประโยชน์มากในการคาดการณ์ และวางแผนสำหรับอนาคตโดยเฉพาะในด้านกรวางแผนการศึกษา และด้านอื่น ๆ

ราฟ (Rasp) (1974 : 42) กล่าวว่า เทคนิคนี้ยังทำให้ได้ข้อมูลที่จะทำให้เกิดการพัฒนา เพื่อให้เป้าหมาย หรือจุดมุ่งหมายที่วางไว้ประสบความสำเร็จได้ เพราะว่าข้อมูลที่ไ้มาจะแสดงให้เห็นว่า คำตอบของกลุ่มนั้นสนับสนุนหรือคัดค้านข้อตกลงที่จะมีขึ้นและจะแสดงให้เห็นถึงลำดับของความคิดเห็นที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกันด้วย

จากคุณลักษณะของเทคนิคเคลฟายดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ความสำเร็จของการวิจัยแบบขั้นขึ้นอยู่กับผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถามเป็นประการสำคัญ ฉะนั้นผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับเลือกจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่จะศึกษาเป็นอย่างดีจึงจะทำให้ผลการวิจัยถูกต้อง และเชื่อถือได้ สำหรับจำนวนผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่ได้กำหนดแน่นอนตายตัวควรจะใช้จำนวนเท่าใด โทมัส ที แมคมิลแลนค์ (อ้างถึงใน เกษม บุญอ่อน 2522 : 28) ได้

เสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่จะใช้ในการวิจัยแบบเคสฟาย พบว่า เมื่อมีจำนวนผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อนจะน้อยมาก และเริ่มจะคงที่ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการลดลงของความคลาดเคลื่อนของจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

จำนวนผู้เชี่ยวชาญ	การลดลงของความคลาดเคลื่อน	ความคลาดเคลื่อนลดลง
1- 5	1.20-0.70	0.50
5- 9	0.70-0.58	0.12
9-13	0.58-0.54	0.04
13-17	0.54-0.50	0.04
17-21	0.50-0.48	0.02
21-25	0.48-0.46	0.02
25-29	0.46-0.44	0.02

โดยปกติแล้วกระบวนการวิจัย หรือการเสาะแสวงหาข้อมูลโดยใช้เทคนิคเคสฟายนี้จะให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถาม 4 รอบ คั่นกัน แต่จากการวิจัยที่ได้จัดทำมามีการวิจัยจำนวนมากได้ตัดการส่งแบบสอบถามในรอบที่ 4 ออกไป ทั้งนี้เพราะเท่าที่ผ่านมาจะมีความแตกต่างกันน้อยมากในความคิดเห็นที่ได้จากรอบที่ 3 และรอบที่ 4 และข้อมูลที่ได้เพิ่มเติมนี้ไม่คุ้มกับความพยายามในการดำเนินการจัดทำนัก (ประยูร ศรีประสาธน์ 2523 : 54)

ตอนที่ 4 การวิจัยเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน

สำหรับการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนทั่วไป เพื่อประโยชน์ในการนำมาใช้เป็นแนวทางเพื่อเสนอนโยบายในการบริหารและการวางแผนที่รัดกุมแน่นอนเกี่ยวกับการจัดให้บริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้น ยังมีน้อยดังเช่น วิทยาลัยลักษณะ ทองเชื้อ (อัครสำเนาะ : 32) ได้เสนอรายงานเรื่อง "สภาพและทิศทางการวิจัยและการประเมินผลโครงการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนในเขตชนบทที่ยากจน" โดยการวิเคราะห์ผลงานวิจัยและประเมินผลที่มีผู้ทำไว้ พบว่างานวิจัยและประเมินผลส่วนใหญ่ทำเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน สำหรับการจัดการงานการศึกษาเฉพาะประเภทของการจัดการศึกษา พัฒนาและ

ปรับปรุงบทเรียน คำาเรียน การวัดผลและวิธีการเรียนการสอนโดยทั่วไปนั้นมีถึงร้อยละ 85 ของผลงานที่นำมาวิเคราะห์ ส่วนการศึกษาสำรวจสภาพปัญหา และการประเมินผลการจัดโครงการศึกษาเพื่อใช้สำหรับเป็นแนวทางในการวางแผนและการบริหารงานมีเพียงร้อยละ 15 ของผลงานที่นำมาวิเคราะห์

อย่างไรก็ตามก็ยังมี การวิจัยด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนบางเรื่องที่เป็น การวิจัยเพื่อหาข้อมูลสำหรับการวางแผน เช่น นโยบายและแผนพัฒนาเด็กระยะยาว ปี พ.ศ. 2522 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2524 : 9-9 ถึง 9-50) นโยบาย และแผนพัฒนาเยาวชนระยะยาว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ 2524 : 10- 4 ถึง 10-26) รวมทั้งแผนพัฒนาสตรี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ 2524 : 307-312) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชนและสตรี มีการจัดทำรายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายประชากร โดยจำแนกเป็นเรื่อง ๆ อย่างชัดเจน เช่น จัดทำสถิติจำนวนประชากรที่อยู่นอกระบบโรงเรียน แยกเป็นเพศและ ระดับการศึกษา ศึกษาสภาพและปัญหาของประชากรที่อยู่นอกระบบโรงเรียน งบประมาณ การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของแต่ละโครงการสำหรับกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้ง รายละเอียดอื่น ๆ อย่างครบถ้วน

ส่วนงานวิจัยอื่น ๆ ที่ใช้เทคนิคเคสฟายในการวิจัยเกี่ยวกับศึกษานอกระบบ โรงเรียนในประเทศไทยมีงานวิจัยของสุนทร โคตรบรรเทา (1978 : 104-105) ได้ทำ การวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่ในประเทศไทย เพื่อจะได้ เป็นแนวทางในการวางแผนการศึกษานอกระบบผู้ใหญ่ในอนาคต ผู้วิจัยใช้เทคนิคเคสฟาย โดยให้กลุ่ม ตัวอย่างที่เป็นข้าราชการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอบแบบสอบถาม 2 รอบ ผลการ วิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏว่า ข้อความที่ได้รับการพิจารณาสูงสุด และจำเป็นต่อการศึกษาใน ชนบทก็คือ การสร้างความเป็นประชาธิปไตย และมีความเชื่อในรัฐบาลประชาธิปไตย การ สร้างให้เกิดความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รวมทั้งการเพิ่มความ สามารถในการฟังภาษาไทย และยกระดับพื้นฐานการศึกษาให้สูงขึ้นด้วย

สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศ มีงานวิจัยของ พิตซิมมอนส์ (1982 : 4665 - A) ได้ศึกษาถึงบทบาทของสาธารณชนในการให้การสนับสนุนการเงินของการ

ศึกษาผู้ใหญ่ เนื่องจากว่าในระบบการศึกษาผู้ใหญ่ในรัฐวิสคอนซิน ได้พบปัญหาในเรื่องของการเงินเป็นอย่างมาก ในการวิจัยนี้มุ่งที่จะหาคำตอบว่า อะไรควรจะเป็นบทบาทของสาธารณชนในการให้การสนับสนุนในด้านการเงินของการศึกษาผู้ใหญ่ ใช้แบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มที่พึงปรารถนาและสิ่งที่น่าจะเป็นจากคน 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นผู้ที่มาจากผู้สนับสนุนการศึกษาผู้ใหญ่ในท้องถิ่น อีกกลุ่มหนึ่งเป็นผู้ออกกฎหมายและตัวแทนทางการศึกษาของรัฐ โดยใช้เทคนิคเคลฟายจำนวน 2 รอบ พร้อมทั้งสัมภาษณ์และศึกษาในรายกรณี ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าสาธารณชนจะเป็นผู้สนับสนุนหลักของการศึกษาผู้ใหญ่ในด้านการเงินและการสนับสนุนน้อยลงของสาธารณชนจะทำให้โปรแกรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นต้องเสียค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นทำให้โปรแกรมที่มีค่าใช้จ่ายสูง หรือมีคนสนใจน้อยจะถูกคัดออกไป

จากการศึกษาวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง จะเห็นว่า การวิจัยเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่เป็นการวิจัยในแนวกว้าง เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและการบริหารงานเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนทั่วไป และเป็นการศึกษาการค้นคว้าในอนาคต โดยใช้เทคนิคเคลฟายนั้น ยังไม่มีใครทำ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงแนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยในอนาคต ในปี พ.ศ. 2535 โดยใช้เทคนิคเคลฟาย ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงแนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยในอนาคต โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามชั้นคอนดิงส์ คือ

(1) ทำการคัดเลือกผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเป็นผู้เสนอรายชื่อผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาอกระบบโรงเรียน โดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้ คือ

1.1 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานทางด้านการศึกษาอกระบบโรงเรียน

1.2 มีผลงานทางด้านการศึกษาอกระบบโรงเรียน

1.3 เป็นนักวิชาการที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการศึกษาอกระบบโรงเรียน

(2) จากเกณฑ์ที่กำหนดข้างต้น ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่คิดว่าเหมาะสมจำนวน 5 คน¹ และให้เป็นผู้เสนอรายชื่อผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาอกระบบโรงเรียน

คนละ 25 คน

(3) ผู้วิจัยนำรายชื่อที่ได้รับการเสนอชื่อมาจัดเรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยตามลำดับ โดยผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อซ้ำกันด้วยความถี่ตั้งแต่ 3 ขึ้นไป ปรากฏว่าได้รายชื่อผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้น 25 คน

จากการศึกษาเทคนิคเคลฟาย พบว่าเมื่อมีจำนวนผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อนจะน้อยมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงถือว่าจำนวนผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 25 คนนี้ เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยครั้งนี้

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการศึกษารายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน จากวารสารและหนังสือต่าง ๆ เป็นแนวทางประกอบกับการศึกษาขั้นต้นโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญอย่างไม่เป็นทางการ จำนวน 5 ท่าน¹ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต จากการศึกษาดังกล่าว ผู้เชี่ยวชาญได้กำหนดกรอบ (Frame) ในการศึกษาต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. ปรัชญา และเป้าหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน
2. บทบาทของการศึกษานอกระบบโรงเรียน
3. กลุ่มเป้าหมาย
4. เนื้อหา และกิจกรรม
5. รูปแบบและกลยุทธ์ในการจัด
6. การบริหารการศึกษานอกระบบโรงเรียน
 - 6.1 การบริหารงานบุคลากร
 - 6.2 ทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน
7. การประสานงาน
 - 7.1 การประสานงานระหว่างส่วนกลางกับส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น
 - 7.2 การประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ
 - 7.3 การประสานงานระหว่างสถาบันการศึกษาด้วยกัน และระหว่างสถาบันการศึกษากับหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

¹ดูรายชื่อในภาคผนวก หน้า 114

8. การฝึกอบรมและหลักสูตรในการเตรียมบุคลากรทางด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน

9. การวิจัยทางด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน

จากกรอบที่ได้จากการศึกษาขั้นต้นนี้ผู้วิจัยนำไปสร้างเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-end Form) เกี่ยวกับแนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทย ในอนาคต จำนวน 13 ข้อ และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบตามความคิดเห็นของแต่ละคน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเข้าชี้แจงรายละเอียดกับผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการวิจัยด้วยตนเองเพื่อขอความสมัครใจในการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน ได้จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่สมัครใจตอบแบบสอบถามครั้งนี้ จำนวน 23 คน¹

3.1 ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามรอบแรกซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับแนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยในอนาคต จำนวน 13 ข้อไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่สมัครใจในการตอบ จำนวน 23 คน ตอบตามความคิดเห็นของตนเอง

ผู้วิจัยเริ่มส่งแบบสอบถามรอบแรก จำนวน 23 ฉบับ ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2525 และรวบรวมกลับมาได้หมดในวันที่ 31 มีนาคม 2525 รวมเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 1 ทั้งหมด 31 วัน

3.2 แบบสอบถามรอบที่ 2 ผู้วิจัยรวบรวมความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดในรอบแรก นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามชุดใหม่แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 88 ข้อ จากนั้นจึงนำไปให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้อันติบความสำคัญของแต่ละข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วย และคิดว่าเป็นไปได้ในปีพ.ศ.2535

ผู้วิจัยเริ่มส่งแบบสอบถาม จำนวน 23 ฉบับ ตั้งแต่วันที่ 10 พฤษภาคม 2525 และรวบรวมกลับมาได้ทั้งหมดในวันที่ 2 มิถุนายน 2525 แต่เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์

¹ดูรายชื่อในภาคผนวก หน้า 112

และใช้ได้เพียง 21 ฉบับ รวมเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 2 ทั้งหมด 24 วัน

จากค่าตอบในรอบ 2 ผู้วิจัยนำมาคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของแต่ละข้อความ

3.3 แบบสอบถามรอบ 3 เป็นแบบสอบถามที่ใช้ข้อความเหมือนแบบสอบถามรอบ 2 เพียงแต่เพิ่มตำแหน่งมัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์รวมทั้งตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญคนนั้น ๆ ตอบในรอบ 2 เพื่อนำกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนได้ทบทวนคำตอบของตนเองในรอบ 2 แล้วตอบกลับมาอีกครั้งหนึ่ง

แบบสอบถามในรอบนี้จะแสดงให้เห็นว่าค่าตอบเดิมในรอบ 2 ของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนเป็นอย่างไร มีความแตกต่างไปจากค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคำตอบทั้งหมดอย่างไร พร้อมทั้งให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่ามีความเห็นด้วยกับค่าแห่งที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องต่อกันหรือไม่ หากไม่เห็นด้วยก็ให้แสดงเหตุผลประกอบสำหรับข้อความที่คำตอบครั้งล่าสุดมิได้อยู่ในขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์

ผู้วิจัยเริ่มส่งแบบสอบถามรอบ 3 จำนวน 21 ฉบับ ในวันที่ 16 มิถุนายน 2525 รวบรวมกลับมาได้หมด วันที่ 9 กรกฎาคม 2525 รวมเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบ 3 ทั้งหมด 24 วัน

รวมเวลาที่ใช้ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามทั้ง 3 รอบ ทั้งหมด 79 วัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้แบบสอบถามทั้งหมด 3 รอบ รอบแรกเป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการณ์ของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยในปัจจุบัน และในปี พ.ศ. 2535 จากค่าตอบในรอบนี้ นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามรอบ 2 ในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 สเกล จำนวน 88 ข้อ และจากค่าตอบในรอบ 2 ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ พร้อมทั้งแสดงค่าแห่งของค่ามัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อความ และค่าแห่งของคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนในรอบ 2 ส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาและทบทวนคำตอบเดิมของตนเอง

อีกครั้งเป็นแบบสอบถามรอบ 3 จากคำตอบที่ได้ในรอบ 3 นี้ ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์ ค่ามัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ และฐานนิยมแล้วนำมาแปลผล ดังนี้

4.1 มัธยฐาน (Median)

จากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 คะแนน ผู้วิจัยได้ให้นำหนัก คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด หรือ ข้อความนั้นเป็นไปได้มากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก หรือ ข้อความนั้นเป็นไปได้มาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นปานกลางหรือ ข้อความนั้นเป็นไปได้ปานกลาง
- 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้น หรือ ข้อความนั้นเป็นไปได้น้อย
- 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด หรือ ข้อความนั้นเป็นไปได้น้อยที่สุด

ค่ามัธยฐานที่หาได้จากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด แล้วแปลความหมายตาม เกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ดังนี้

ค่ามัธยฐาน ตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้น มากที่สุด หรือ ข้อความนั้นเป็นไปได้มากที่สุด

ค่ามัธยฐาน อยู่ระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความ นั้นมาก หรือ ข้อความนั้นเป็นไปได้มาก

ค่ามัธยฐาน อยู่ระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความ นั้นปานกลาง หรือ ข้อความนั้นเป็นไปได้ปานกลาง

ค่ามัธยฐาน อยู่ระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วยกับ ข้อความนั้น หรือ ข้อความนั้นเป็นไปได้น้อย

ค่ามัธยฐาน ต่ำกว่า 1.50 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด หรือ ข้อความนั้นเป็นไปได้น้อยที่สุด

4.2 พิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

ผู้วิจัยคำนวณค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 1 กับ ควอไทล์ที่ 3¹

¹ดูตัวอย่างการคำนวณที่ภาคผนวก

ถ้าข้อความใดได้ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มีค่าตั้งแต่ 1.50 ลงมาแสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน และถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความใดมีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นไม่สอดคล้องกัน

4.3 ฐานนิยม (Mode)

ผู้วิจัยจะคำนวณค่าฐานนิยมของแต่ละข้อความแล้วนำมาหาความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับฐานนิยม โดยที่ผู้วิจัยกำหนดว่า ค่าสัมบูรณ์ของความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับฐานนิยมมีค่าไม่เกิน 1 จึงจะถือว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน

ผู้วิจัยจะนำเอาข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทั้งในค่ามัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ และฐานนิยม มาสรุปเป็นความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยในปี พ.ศ.2535 จากนั้นผู้วิจัยจะนำเสนอตามกรอบที่วางไว้ข้างต้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้จะเป็นการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อแสดงแนวโน้มเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยในอนาคต โดยจะนำเสนอตามกรอบที่วางไว้ข้างต้นในรูปของความคิดเห็นที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ปรัชญาและเป้าหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน
2. บทบาทของการศึกษานอกระบบโรงเรียน
3. กลุ่มเป้าหมาย
4. เนื้อหาและกิจกรรม
5. รูปแบบและกลยุทธ์ในการจัด
6. การบริหารการศึกษานอกระบบโรงเรียน
 - 6.1 การบริหารงานบุคลากร
 - 6.2 ทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน
7. การประสานงาน
 - 7.1 การประสานงานระหว่างส่วนกลางกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
 - 7.2 การประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ
 - 7.3 การประสานงานระหว่างสถาบันการศึกษาด้วยกัน และระหว่างสถาบันการศึกษากับหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน
8. การฝึกอบรมและหลักสูตรในการเตรียมบุคลากรทางด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน
9. การวิจัยทางด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน

1. ปรัชญาและเป้าหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ตารางที่ 2 แสดงลำดับของข้อความเกี่ยวกับปรัชญาและเป้าหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน เรียงจากค่ามัธยฐานสูงสุดลงมา

ลำดับที่	ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ฐานนิยม มัธยฐาน	พิสัย ระหว่างควอไทล์
1	5	4.94	5	0.06	0.56
2	1	4.79	5	0.21	0.84
3	3	4.67	5	0.33	1.08
4	4	4.67	5	0.33	1.08
5	6	4.67	5	0.33	1.08
6	2	3.93	4	0.07	0.72

จากตาราง แสดงว่าข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มนของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับปรัชญาและเป้าหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นมีข้อความ 6 ข้อ และเป็นแนวโน้มนที่เป็นไปได้มากที่สุด 5 ข้อ อีก 2 ข้อเป็นแนวโน้มนที่เป็นไปได้มาก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มนที่เป็นไปได้มากที่สุดของการศึกษานอกระบบโรงเรียนในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับปรัชญาและเป้าหมายมีดังนี้

ข้อที่ 5 การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเน้นให้คนคิดเป็นและรู้จักพึ่งตนเอง
(ค่ามัธยฐาน 4.94; ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.56)

ข้อที่ 1 การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะยึดความต้องการและการมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาของประชาชนเป็นหลัก

(ค่ามัธยฐาน 4.79; ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.84)

ข้อที่ 3 การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเน้นการศึกษาตลอดชีวิต
(ค่ามัธยฐาน 4.67, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.08)

ข้อที่ 4 การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะยึดความเชื่อในเรื่องเสรีภาพของมนุษย์
และความเสมอภาคของโอกาสของมนุษย์ อันหมายรวมถึงความสามารถที่มนุษย์ทุกคนมี
โอกาสพัฒนาศักยภาพของตนเพื่อศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์
(ค่ามัธยฐาน 4.67, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.08)

ข้อที่ 6 การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเน้นการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพชีวิต
ผู้พลาดโอกาสการศึกษาในระบบโรงเรียน
(ค่ามัธยฐาน 4.67, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.08)

ส่วนข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากของ
การศึกษานอกระบบโรงเรียนในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับปรัชญาและเป้าหมาย มี 1 ข้อคือ
ข้อที่ 2 ที่ว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเน้นความสำนึกของประชาชนในฐานะเป็น
พลเมืองที่มีภาระหน้าที่ต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
(ค่ามัธยฐาน 3.93, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.72)

2. บทบาทของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ตารางที่ 3 แสดงลำดับของข้อความเกี่ยวกับบทบาทของการศึกษานอกระบบโรงเรียน เรียงจากค่ามัธยฐานสูงสุดลงมา

ลำดับที่	ข้อ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ฐานนิยม มัธยฐาน	พิสัย ระหว่างควอไทล์
1	7	4.77	5	0.21	0.84
2	17	4.67	5	0.33	1.01
3	10	4.67	5	0.33	1.08
4	16	4.59	5	0.41	1.05
5	8	4.50	5	0.50	1.13
6	12	4.36	5	0.64	1.30
7	9	4.10	4	0.10	1.07
8	13	3.79	3.5	0.29	1.43
9	11	3.64	3.5	0.14	1.43
10	15	3.53	4	0.67	1.50
11	14	2.83	4	1.17	2.43

จากตาราง แสดงว่าข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็น
แนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทย ในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับ
บทบาทของการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นมี 10 ข้อจากข้อความทั้งหมด 11 ข้อ เป็น
แนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุด 5 ข้อ และเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มาก 5 ข้อ ส่วนที่เหลืออีก
1 ข้อ เป็นข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกัน จึงรายละเอียดต่อไปนี้
ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้
มากที่สุดของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับบทบาทของการศึกษา
นอกระบบโรงเรียน มีดังนี้

ข้อที่ 7 การศึกษานอกระบบโรงเรียน จะมีบทบาทในการพัฒนาคนทั้งด้านร่างกาย ความคิด ความรู้ ความสามารถ (ค่ามัธยฐาน 4.77, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.84)

ข้อที่ 17 ข้อไปการศึกษาอกระบบโรงเรียน จะมีบทบาทในการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ (ค่ามัธยฐาน 4.67, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.01)

ข้อที่ 10 การศึกษานอกระบบโรงเรียน จะมีบทบาทในการพัฒนากำลังคนที่อยู่ในนอกระบบโรงเรียน (ค่ามัธยฐาน 4.67, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.08)

ข้อที่ 16 ข้อไปบทบาทของการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเน้นการงานอาชีพ การทำมาหากิน มากกว่าการเรียนต่อในระดับสูงเพื่อรับประกาศนียบัตร (ค่ามัธยฐาน 4.59, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.05)

ข้อที่ 8 การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะมีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ (ค่ามัธยฐาน 4.50, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.13)

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับบทบาทของการศึกษานอกระบบโรงเรียน มีดังนี้

ข้อที่ 12 การศึกษานอกระบบโรงเรียน จะมีบทบาทในการพัฒนาคนในเขตชนบท ยากจนให้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น (ค่ามัธยฐาน 4.36, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.30)

ข้อที่ 9 เนื่องจากในอนาคตสังคมจะ หันเหไปสู่อุตสาหกรรม และเครื่องจักรกลมากขึ้น ดังนั้นการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเน้นหนักด้านการพัฒนาจิตใจ และทัศนคติ โดยมีผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติเป็นแก่นยึดเหนี่ยว

(ค่ามัธยฐาน 4.10, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.07)

ข้อที่ 13 การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะมีบทบาทในการวางรากฐานของสังคม ให้เป็นสังคมการศึกษาที่มีความสำนึกทางการเมืองและการปกครองมากขึ้น

(ค่ามัธยฐาน 3.79, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.43)

ข้อที่ 11 ข้อไปบทบาทของการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเป็นเช่นเดียวกับในปัจจุบันนี้แต่จะจัดขึ้นในแง่ที่ว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นส่วนไหนของระบบการศึกษาทั้งหมดตามความคิดเรื่องการศึกษาตลอดชีวิต (ค่ามัธยฐาน 3.64, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.43)

ข้อที่ 15 การศึกษานอกระบบโรงเรียน จะเน้นบทบาทให้คนทันสมัยด้วยเทคนิค
วิทยาการสมัยใหม่ เน้นหนักไปในด้านการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ไม่สร้างปัญหาภาวะ
มลพิษ (ค่ามัธยฐาน 3.53, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.50)

ส่วนข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกันว่าจะเป็นแนวโน้มของ
การศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ.2535 มี 1 ข้อ คือ

ข้อที่ 14 ที่ว่า บทบาทของการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเป็นอย่างไรนั้นจะขึ้น
อยู่กับว่าเป็นงานของหน่วยงานใด เพราะแต่ละหน่วยงานย่อมจะรับผิดชอบต่างกัน

(ค่ามัธยฐาน 2.83, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 2.43)

3. กลุ่มเป้าหมายประชากรในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ตารางที่ 4 แสดงลำดับของข้อความเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายประชากรในการจัด
การศึกษานอกระบบโรงเรียนในอนาคตที่ควรให้บริการอย่างเร่งด่วนที่สุด เรียงจากค่า
มัธยฐานสูงสุดลงมา

ลำดับที่	ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ฐานนิยม มัธยฐาน	พิสัย ระหว่างควอไทล์
1	(1)	4.91	5	0.09	0.59
2	(6)	4.79	5	0.21	0.89
3	(7)	4.67	5	0.33	0.96
4	(3)	4.41	4	0.41	0.99
5	(2)	4.32	4	0.32	1.01
6	(5)	4.17	4	0.17	1.18
7	(10)	3.94	4	0.06	1.17
8	(9)	3.75	4	0.25	1.17
9	(4)	3.50	4	0.50	1.71
10	(8)	2.83	3	0.17	2.00

จากตาราง แสดงว่าข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็น
 แนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทย ในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับกลุ่ม
 เป้าหมายประชากร ที่ต้องให้บริการอย่างเร่งด่วนที่สุดนั้นมี 8 ข้อ จากข้อความทั้งหมด 10 ข้อ
 เป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุด 3 ข้อ เป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มาก 5 ข้อ และที่เหลืออีก
 2 ข้อ เป็นข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้
 ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้
 มากที่สุด ของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายประชากร
 มีดังนี้

ข้อที่(1) กลุ่มเกษตรกรผู้ยากไร้ (ค่ามัธยฐาน 4.91, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.59)

ข้อที่(6) กลุ่มอายุ 12-25 ปี ที่ไม่มีงานทำ หรือทำงานรายได้ต่ำ

(ค่ามัธยฐาน 4.79, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.89)

ข้อที่(7) กลุ่มผู้ใหญ่อายุ 25-45 ปี ที่การศึกษาต่ำ เป็นแรงงานไร้ฝีมือ และ
 รายได้ต่ำ (ค่ามัธยฐาน 4.67, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.96)

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มาก
 ของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายประชากรมีดังนี้

ข้อที่(3) ประชาชนในแหล่งชุมชนแออัด (ค่ามัธยฐาน 4.41, ค่าพิสัยระหว่าง-
 ควอไทล์ 0.99)

ข้อที่(2) กรรมกรในโรงงาน (ค่ามัธยฐาน 4.32, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.01)

ข้อที่(5) กลุ่มเด็กอายุ 7-15 ปี ที่อยู่นอกระบบโรงเรียน

(ค่ามัธยฐาน 4.17, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.18)

ข้อที่(10) กลุ่มคนที่จะมีส่วนในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

(ค่ามัธยฐาน 3.94, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.17)

ข้อที่(9) กลุ่มผู้สูงอายุ (60ปีขึ้นไป)

(ค่ามัธยฐาน 3.75, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.17)

ส่วนข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกันว่าจะเป็แนวโน้มของ
 การศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ.2535 มี 2 ข้อ ดังนี้

ข้อที่(4) กลุ่มเด็กอายุ 0-6 ปี

(ค่ามัธยฐาน 3.50, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.71)

ข้อที่(8) ทุกคน ทุกกลุ่มมีความสำคัญเท่ากันเพราะเป็นการศึกษาตลอดชีวิต

(ค่ามัธยฐาน 2.83, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 2.00)

4. เนื้อหาและกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ตารางที่ 5 แสดงลำดับของข้อความเกี่ยวกับเนื้อหาและกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน เรียงจากค่ามัธยฐานสูงสุดลงมา

ลำดับที่	ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ฐานนิยม มัธยฐาน	พิสัย ระหว่างควอไทล์
1	20	4.83	5	0.17	0.67
2	23	4.59	5	0.41	1.12
3	18	4.07	4.5	0.43	1.49
4	21	4.00	4	-	0.83
5	22	3.61	4	0.39	1.33
6	19	3.25	3	0.25	1.38

จากตาราง แสดงว่าข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มนของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทย ในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับเนื้อหาและกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นมีข้อความ 6 ข้อ เป็นแนวโน้มนที่เป็นไปได้มากที่สุด 2 ข้อ เป็นแนวโน้มนที่เป็นไปได้มาก 3 ข้อ และที่เหลืออีก 1 ข้อเป็นแนวโน้มนที่เป็นไปได้ปานกลาง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มนที่เป็นไปได้มากที่สุดของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับเนื้อหาและกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน มีดังนี้

ข้อที่ 20 คือไปกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเน้นกิจกรรมที่จัดเพื่อให้คนมีความรู้ทันต่อวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงไป

(ค่ามัธยฐาน 4.82, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.67)

ข้อที่ 23 การจัดกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนควรจะกำหนดความต้องการทั้งความต้องการส่วนบุคคลและความต้องการของสังคมก่อน จึงจะจัดบริการได้ถูกต้องและผสมผสานกันในทิศทางที่ชัดเจน (ค่ามัธยฐาน 4.59, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.12)

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับเนื้อหาและกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน มีดังนี้

ข้อที่ 18 คือไปจะเน้นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดทักษะและเพิ่มรายได้ทางเศรษฐกิจ

(ค่ามัธยฐาน 4.07, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.49)

ข้อที่ 21 คือไปจะเน้นกิจกรรมเพื่อพัฒนาครอบครัวและชุมชน โดยการจัดกิจกรรมทางการศึกษาเพื่อมวลชน (ค่ามัธยฐาน 4.00, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.83)

ข้อที่ 22 แนวโน้มของการจัดกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะขึ้นอยู่กับกำลังแรงงานและกำลังเงินที่มีอยู่ของแต่ละหน่วยงานที่หน้าที่รับผิดชอบรวมทั้งจะจัดตามเป้าประสงค์ของหน่วยงานนั้น ๆ (ค่ามัธยฐาน 3.61, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.33)

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้อย่างปานกลางของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับเนื้อหาและกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน มี 1 ข้อ คือ

ข้อที่ 19 ที่ว่า กิจกรรมที่เป็นความรู้พื้นฐานจะลดความสำคัญลง

(ค่ามัธยฐาน 3.25, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.38)

5. รูปแบบและกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน

ตารางที่ 6 แสดงลำดับของข้อความเกี่ยวกับรูปแบบและกลยุทธ์ในการจัดการศึกษา
นอกระบบโรงเรียน เรียงจากค่ามัธยฐานสูงสุดลงมา

ลำดับที่	ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ฐานนิยม มัธยฐาน	พิสัย ระหว่างควอไทล์
1	27	4.79	5	0.21	0.81
2	26	4.73	5	0.27	1.12
3	29	4.00	4	-	1.63
4	24	3.94	4	0.06	1.20
5	28	3.30	4	0.70	1.44
6	25	2.50	2	0.50	1.63

จากตาราง แสดงว่าข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็น
แนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศ ในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับรูปแบบ
และกลยุทธ์ในการจัดนั้น มี 4 ข้อ จากจำนวนข้อความทั้งหมด 6 ข้อ เป็นแนวโน้มที่เป็นไป
ได้มากที่สุด 2 ข้อ เป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มาก 1 ข้อ และเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้ปานกลาง
อีก 1 ข้อ ส่วนที่เหลืออีก 2 ข้อ เป็นข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกัน
ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้
มากที่สุดของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปีพ.ศ.2535 เกี่ยวกับรูปแบบและกลยุทธ์ในการ
จัดมีดังนี้

ข้อที่ 27 จะใช้รูปแบบไหนขึ้นขึ้นอยู่กับกลุ่มเป้าหมายประชากรและสภาพการณ์ต่าง ๆ
เช่น ถิ่นที่อยู่ ทรัพยากรและศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่มีอยู่เดิมในท้องถิ่น หรือสภาวะในการ
ยอมรับของคนในสังคมเป็นเครื่องประกอบในการพิจารณา และควรรู้หลาย ๆ รูปแบบผสม
ผสานกัน (ค่ามัธยฐาน 4.79, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.81)

ข้อที่ 26 รูปแบบและกลยุทธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนต่อไปจะต้องให้ความสำคัญแก่ระบบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การใช้สื่อสารมวลชนเพื่อการศึกษา การใช้รูปแบบการเรียนรู้ออนไลน์ ตามชนบทรวมเนียบวัฒนธรรมที่ชาวบ้านคุ้นเคย

(คำมัธยฐาน 4.73, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.12)

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากของการศึกษานอกระบบโรงเรียนในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับรูปแบบและกลยุทธ์ในการจัดคือ ข้อที่ 24 ได้แก่ รูปแบบการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพที่จะทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น

(คำมัธยฐาน 3.94, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.20)

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้ปานกลางของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับรูปแบบและกลยุทธ์ในการจัดมี 1 ข้อ ได้แก่ รูปแบบการส่งเสริมการค้าขาย (คำมัธยฐาน 3.30, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.44)

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกันว่าจะเป็แนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ.2535 มี 2 ข้อ ดังนี้

ข้อที่ 29 รูปแบบและกลยุทธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเป็นรูปแบบใดนั้นจะขึ้นอยู่กับระดับความสำนึกในความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(คำมัธยฐาน 4, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.63)

ข้อที่ 25 ต่อไปจะต้องจัดรูปแบบการเรียนลักษณะกลุ่มสนใจและการจัดบรรยากาศแลกเปลี่ยนให้มาก (คำมัธยฐาน 2.50, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.63)

6. การบริหารการศึกษานอกระบบโรงเรียน

6.1 การบริหารงานบุคคลากร

ตารางที่ 7 แสดงลำดับของข้อความเกี่ยวกับแนวโน้มของการบริหารงานบุคคลากร
ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน เรียงจากค่ามัธยฐานสูงสุดลงมา

ลำดับที่	ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ฐานนิยม มัธยฐาน	พิสัย ระหว่างควอไทล์
1	53	4.79	5	0.21	0.81
2	44	4.73	5	0.90	0.27
3	43	4.50	5	0.50	1.21
4	51	4.50	5	0.50	1.00
5	54	4.50	5	0.50	1.06
6	48	4.25	5	0.75	1.25
7	42	4.17	4	0.17	1.18
8	46	4.13	4	0.13	1.29
9	52	4.06	4	0.06	1.17
10	45	4.00	4	-	0.83
11	47	3.90	4	0.10	1.23
12	32	3.79	4	0.21	1.50
13	30	3.50	4	0.50	1.56
14	49	3.17	3	0.17	1.18

จากตาราง แสดงว่า ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็น
แนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทย ในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับการ
บริหารงานบุคคลากรนั้นมี 13 ข้อจากข้อความทั้งหมด 14 ข้อ เป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุด
5 ข้อ เป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มาก 7 ข้อ และเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้ปานกลาง 1 ข้อ

ส่วนที่เหลืออีก 1 ข้อ เป็นข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุด ของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับการบริหารงานบุคลากร มีดังนี้

ข้อที่ 53 ในการคัดเลือกคนเข้ามาเป็นบุคลากร จะต้องมียุทธศาสตร์ในการคัดเลือกที่ดี (ค่ามัธยฐาน 4.79, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.81)

ข้อที่ 44 จะมีการติดตามผลอย่างจริงจังเกี่ยวกับบุคลากรที่ได้รับการฝึกอบรมไปแล้วว่าได้ผลเพียงไร (ค่ามัธยฐาน 4.73, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.27)

ข้อที่ 43 วิทยากรทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน จะทำตัวเป็นผู้คอยเสนอแนะ ช่วยเหลือให้ผู้เรียนเกิดความคิดเสรี และเป็นตัวของตัวเองมากกว่าทำตัวเป็นผู้สอน (ค่ามัธยฐาน 4.50, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.21)

ข้อที่ 51 การฝึกอบรมบุคลากรให้มีอุดมการณ์นั้น ผู้ฝึกจำเป็นต้องมีอุดมการณ์ ดังนั้นจึงควรรักษาบุคลากรประจำการซึ่งมีอุดมการณ์เป็นผู้ถ่ายทอดอุดมการณ์ให้แก่ผู้ที่จะมาเป็นบุคลากรต่อไป (ค่ามัธยฐาน 4.50, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.00)

ข้อที่ 54 ต่อไปจะมีบุคลากรทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนหลาย ๆ ประเภท ทั้งข้าราชการ อาสาสมัครมีรายได้ตอบแทน และอาสาสมัครที่ไม่มีรายได้ตอบแทน เพื่อจะได้ขยายบริการไปได้กว้างขวางยิ่งขึ้น (ค่ามัธยฐาน 4.50, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.06)

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับการบริหารงานบุคลากร มีดังนี้

ข้อที่ 48 ต่อไปจะใช้ประชาชนสอนประชาชนมากขึ้นกว่าเดิม (ค่ามัธยฐาน 4.25, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.25)

ข้อที่ 42 จะมีการฝึกบุคลากรทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้มีคุณวุฒิสูงขึ้น และให้มีอุดมการณ์ เสียสละ อุตุน จริ่งจ้ง และจริงใจที่จะช่วยเหลือประชาชน (ค่ามัธยฐาน 4.17, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.18)

ข้อที่ 46 บุคลากรทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน จะต้องรู้ทั้งเนื้อหาและรู้จักการถ่ายทอดความรู้ และวิธีการที่จะนำความรู้ไปใช้กับชีวิตรวมทั้งจะต้องเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพ และได้รับการฝึกฝนมาโดยเฉพาะ (ค่ามัธยฐาน 4.13, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.29)

ข้อที่ 52 จะต้องให้รางวัล ความดี ความชอบ แก่บุคลากรที่ทำงานด้วยความเสียสละ (ค่ามัธยฐาน 4.06, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.17)

ข้อที่ 45 ผู้บริหารการศึกษานอกระบบโรงเรียน ควรจะได้อาสาจากผู้มีประสบการณ์ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน (ค่ามัธยฐาน 4.00, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.83)

ข้อที่ 47 จะมีข้อกำหนดเพื่อบังคับให้บุคลากรต้องเข้ารับการอบรมเสียก่อน จึงจะมีสิทธิ์เป็นผู้บริหาร หรือผู้สอนได้ (ค่ามัธยฐาน 3.90, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.23)

ข้อที่ 32 ต่อไปจะแบ่งกลุ่มคน หรือลักษณะงานไปทำ โดยการกำหนดพื้นที่ให้ชัดเจนว่าใครทำอะไร และกำหนดกิจกรรมให้มีลำดับความสำคัญว่าควรจะทำอะไรก่อนหลังในพื้นที่นั้น และจะต้องกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่แน่นอนด้วย (ค่ามัธยฐาน 3.79, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.50)

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้ปานกลางของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2535 เกี่ยวกับการบริหารงานบุคลากร มี 1 ข้อ คือ ข้อที่ 49 ที่ว่าผู้สอนต่อไปจะใช้ครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนภาคปกติมากขึ้นกว่าเดิม (ค่ามัธยฐาน 3.17, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.18)

ส่วนข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกันว่าจะเป็แนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2535 มี 1 ข้อคือ ข้อที่ 30 ที่ว่า ลักษณะการบริหารงานการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะต้องมีข้าราชการประจำน้อยที่สุด เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นค่านสาระในการฝึกอบรม (ค่ามัธยฐาน 3.50, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.56)

6.2 ทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ตารางที่ 8 แสดงลำดับของข้อความเกี่ยวกับการบริหารการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเรียงจากค่ามัธยฐานสูงสุดลงมา

ลำดับที่	ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ฐานนิยม มัธยฐาน	พิสัย ระหว่างควอไทล์
1	37	4.97	5	0.03	0.53
2	35	4.79	5	0.21	0.84
3	33	4.67	5	0.33	1.08
4	36	4.67	5	0.33	1.08
5	41	4.59	5	0.41	0.99
6	40	4.39	4.5	0.11	1.11
7	39	4.28	4	0.28	1.15
8	38	4.25	5	0.75	1.84
9	34	4.10	4	0.10	1.07
10	31	3.50	3,5	0.50, 1.50	2.00
11	50	3.50	4	0.50	1.27

จากตารางแสดงว่า ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทย ในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน มี 9 ข้อ จากข้อความทั้งหมด 11 ข้อ เป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุด 5 ข้อ แนวโน้มที่เป็นไปได้มาก 4 ข้อ ที่เหลืออีก 2 ข้อเป็นข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุดของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน มีดังนี้

ข้อที่ 37 จะมอบอำนาจและกระจายอำนาจออกไปสู่ระดับท้องถิ่นมากขึ้น เพื่อให้
งานคล่องตัวทันต่อเหตุการณ์และสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้ตรงจุด

(ค่ามัธยฐาน 4.97, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.53)

ข้อที่ 35 จะมีการปรับระเบียบกฎเกณฑ์บางอย่างให้สอดคล้องกับการดำเนินงาน
ซึ่งต้องอาศัยความยืดหยุ่น และความคล่องตัวเป็นหลัก

(ค่ามัธยฐาน 4.79, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.84)

ข้อที่ 33 จะเปิดโอกาสอย่างกว้างขวางให้องค์กรเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย
ภายใต้การวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน (ค่ามัธยฐาน 4.67, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.08)

ข้อที่ 36 การบริหารการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะจับคู่ควบคู่ไปกับการจัดการ
ศึกษาในระบบโรงเรียน เพราะระบบโรงเรียนมีกระจายไปทุกท้องถิ่น หากมีการจัด
การศึกษานอกระบบโรงเรียนควบคู่ไปกับการศึกษาในระบบโรงเรียนจะเป็นการบริหารที่คุ้มค่า
ที่สุด (ค่ามัธยฐาน 4.67, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.08)

ข้อที่ 41 ทุกหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะต้องเข้าใจเกี่ยวกับ
แนวคิดของการศึกษานอกระบบโรงเรียนตรงกัน

(ค่ามัธยฐาน 4.59, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.99)

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มาก
ของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษา
นอกระบบโรงเรียน มีดังนี้

ข้อที่ 40 กรมการศึกษานอกโรงเรียน จะลดบทบาททางด้านปฏิบัติการลง แต่
เพิ่มบทบาททางด้านวางแผน ประสานงานให้การสนับสนุน ทางด้านงบประมาณและวิชาการ
เพิ่มขึ้น (ค่ามัธยฐาน 4.39, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.11)

ข้อที่ 39 จะมีการทบทวนบทบาทของกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนอยู่ตลอด
เวลา (ค่ามัธยฐาน 4.28, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.15)

ข้อที่ 34 ต่อไปทุกหน่วยงานจะมีบทบาทตามสภาพของคนและตามธรรมชาติของการ
ศึกษานอกระบบโรงเรียน เช่นให้ความรู้ ได้แก่ การสอนวิชาสามัญ ให้ความชำนาญ ได้แก่
การฝึกฝีมือ เพิ่มทักษะ ให้บริการ เช่น แนะนำอาชีพ จัดหางาน (ค่ามัธยฐาน 4.10,
ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.07)

ข้อที่ 50 คือไปทุกฝ่ายจะเห็นความจำเป็นในเรื่องการฝึกอบรมบุคลากรทางด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้วยการให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ

(ค่ามัธยฐาน 3.50, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.27)

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกันว่าจะเป็นแนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ.2535 มี 2 ข้อ คือ

ข้อที่ 38 ทั่วโลกของรัฐ และโครงสร้างการบริหารยังไม่เปลี่ยนแปลงการบริหารการศึกษานอกระบบโรงเรียนในอนาคตก็จะต้องเป็นไปตามระเบียบ กฎเกณฑ์ของการบริหารราชการแผ่นดินคงเช่นปัจจุบัน (ค่ามัธยฐาน 4.25, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.84)

ข้อที่ 31 ลักษณะงานของการศึกษานอกระบบโรงเรียนควรเป็นสำนักงาน และทุกหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนต้องประสานกันภายใต้สำนักงานนั้น

(ค่ามัธยฐาน 3.50, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 2.00)

7. การประสานงาน

7.1 การประสานงานระหว่างส่วนกลางกับส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น

ตารางที่ 9 แสดงลำดับของข้อความเกี่ยวกับการประสานงานระหว่างส่วนกลางกับส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น เรียงจากค่ามัธยฐานสูงที่สุดลงมา

ลำดับที่	ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ฐานนิยม มัธยฐาน	พิสัย ระหว่างควอไทล์
1	60	4.50	5	0.50	1.13
2	62	4.50	5	0.50	1.13
3	59	4.10	4	0.10	1.00
4	63	3.50	3	0.50	1.71

จากตารางแสดงว่า ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทย ในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับการประสานงานระหว่างส่วนกลางกับส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นนั้นมี 3 ข้อจากข้อความทั้งหมด 4 ข้อ

เป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุด 2 ข้อ อีก 1 ข้อเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากและที่เหลืออีก 1 ข้อเป็นข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุด ของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2535 เกี่ยวกับการประสานงานระหว่างส่วนกลางกับส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นมีดังนี้

ข้อที่ 60 ท่อไปจะมีการประสานงานโดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก

(ค่ามัธยฐาน 4.50 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1-13)

ข้อที่ 62 เนื่องจากการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีเป้าหมายใหญ่เพื่อประชาชนในชนบทที่มีการศึกษาค่ำ โครงสร้างที่รัฐกำหนดเพื่อการพัฒนาชนบท คือสภาตำบล ดังนั้นสภาตำบลจึงเหมาะที่จะเป็นผู้ประสานงานในระดับท้องถิ่น

(ค่ามัธยฐาน 4.50, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1-13)

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2535 เกี่ยวกับการประสานงานระหว่างส่วนกลางกับส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น คือ ข้อที่ 59 ที่ว่า จะมีการประสานงานในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล โดยจัดเป็นหน่วยงานที่เป็นลักษณะงานทั่วไปเป็นแกนกลาง และหน่วยงานเทคนิคเฉพาะเป็นหน่วยสนับสนุนการดำเนินงานและวางแผนร่วมกัน (ค่ามัธยฐาน 4.10, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.00)

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกันว่าจะเป็แนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2535 มี 1 ข้อ คือ ข้อที่ 63 ที่ว่า การประสานงานระดับปฏิบัติการจะมีองค์กรในการประสานงานซึ่งองค์กรนั้น คือศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัด (ค่ามัธยฐาน 3.50, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.70)

7.2 การประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ตารางที่ 10 แสดงลำดับของข้อความเกี่ยวกับการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เรียงจากค่ามัธยฐานสูงสุดลงมา

ลำดับที่	ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ฐานนิยม มัธยฐาน	พิสัย ระหว่างควอไทล์
1	58	4.73	5	0.27	0.95
2	57	4.67	5	0.33	1.08
3	72	4.23	4	0.23	1.01
4	56	4.17	5	0.83	1.75
5	64	3.10	3.5	0.40	2.10
6	61	3.00	4	1.00	2.25

จากตารางแสดงว่า ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทย ในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นมี 3 ข้อจากข้อความทั้งหมด 6 ข้อ เป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุด 2 ข้อและเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้น้อยมาก 1 ข้อ ส่วนที่เหลืออีก 3 ข้อเป็นข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกันทั้งรายละเอียดต่อไปนี้

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้น้อยที่สุดของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน มีดังนี้

ข้อที่ 58 การศึกษานอกระบบโรงเรียนนอกจากประสานกันภายในการศึกษาเองแล้วยังจะต้องประสานกันระหว่างภาคการศึกษาภาคเศรษฐกิจและสังคมอื่น ๆ

(ค่ามัธยฐาน 4.73, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.95)

ข้อที่ 57 การศึกษานอกระบบโรงเรียนมีคณะกรรมการแห่งชาติ ว่าด้วยการศึกษา
นอกระบบโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบในการประสานงานในระดับนโยบาย

(ค้ำฉัษยฐาน 4.67, ค่ำพัสัษยระหว่างควอไคล์ 1.08)

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มาก
ของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2535 เกี่ยวกับการประสานงานระหว่างหน่วย
งานต่าง ๆ ที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน คือ ข้อที่ 70 ที่ว่า ค่อไปการประสานงาน
ระหว่างหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะทำทั้งด้านวิชาการ และการบริหาร
เช่น การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาบุคลากร การจัดสายบริหารงาน ฯลฯ (ค้ำฉัษยฐาน 4.23,
ค่ำพัสัษยระหว่างควอไคล์ 1.01)

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกันว่าจะเป็นแนวโน้มของการ
ศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2535 มี 3 ข้อ ดังนี้

ข้อที่ 56 จะมีมูลนิธิ หรือสมาคมการศึกษานอกระบบโรงเรียนทำงานประสาน
ควบคู่ไปกับหน่วยงานของรัฐ (ค้ำฉัษยฐาน 4.17, ค่ำพัสัษยระหว่างควอไคล์ 1.75)

ข้อที่ 64 จะมีหน่วยประสานงาน เพื่อทำหน้าที่ประสานงานเพียงอย่างเดียวโดย
ไม่ต้องปฏิบัติการ (ค้ำฉัษยฐาน 3.10, ค่ำพัสัษยระหว่างควอไคล์ 2.10)

ข้อที่ 61 กรมการพัฒนาชุมชนจะเป็นแกนกลางในการประสานงานแล้วจึงเอา
ทุกหน่วยงานเข้าร่วมโดยมีสายการควบคุมอยู่กับคณะกรรมการบริหารการพัฒนาชนบทแห่งชาติ
(ค้ำฉัษยฐาน 3.00, ค่ำพัสัษยระหว่างควอไคล์ 2.25)

7.3 การประสานงานระหว่างสถาบันการศึกษาด้วยกัน และระหว่างสถาบันการศึกษา กับ หน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ตารางที่ 11 แสดงลำดับของข้อความเกี่ยวกับการประสานงานระหว่างสถาบัน
การศึกษาด้วยกัน และระหว่างสถาบันการศึกษา กับหน่วยงานที่จัด
การศึกษานอกระบบโรงเรียน เรียงจากค่ามัธยฐานสูงสุดลงมา

ลำดับที่	ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ฐานนิยม มัธยฐาน	พิสัย ระหว่างควอไทล์
1	68	4.67	5	0.33	1.01
2	66	4.59	5	0.41	1.05
3	55	4.38	5	0.63	1.19
4	65	4.23	4	0.23	1.01
5	71	4.07	4	0.07	0.72
6	67	3.88	4	0.13	1.67
7	69	2.50	2	0.50	1.91

จากตารางแสดงว่า ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็น
แนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทย ในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับการ
ประสานงานระหว่างสถาบันการศึกษาด้วยกัน และระหว่างสถาบันการศึกษา กับหน่วยงานที่
จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้น มี 7 ข้อ จากข้อความทั้งหมด 9 ข้อ เป็นแนวโน้มที่
เป็นไปได้มากที่สุด 4 ข้อ เป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มาก 3 ข้อ และที่เหลืออีก 2 ข้อเป็น
ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้
มากที่สุดของการศึกษานอกระบบโรงเรียนในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับการประสานงานระหว่าง
สถาบันการศึกษาด้วยกัน และระหว่างสถาบันการศึกษา กับหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบ
โรงเรียน มี 2 ข้อ ดังนี้

ข้อที่ 68 คือไปการศึกษาทุกระดับจะต้องบริการชุมชน ทำสถาบันให้เป็นสถานศึกษาของชุมชน มีหลายลักษณะ หลายหลักสูตรตามความต้องการของชุมชน

(คำมัชยฐาน 4.67, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.01)

ข้อที่ 66 เนื่องจากการศึกษาทั้ง 2 ระดับมุ่งบริการคนในสังคมเดียวกัน ฉะนั้นจะต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดทั้งด้านหลักการ แนวคิด และวิธีการ

(คำมัชยฐาน 4.59, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.05)

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2535 เกี่ยวกับการประสานงานระหว่างสถาบันการศึกษาด้วยกันและระหว่างสถาบันการศึกษากับหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน มีดังนี้

ข้อที่ 55 จะมีการแก้ไขระเบียบต่าง ๆ โดยเฉพาะระเบียบเกี่ยวกับการศึกษาในระบบโรงเรียนที่จะเป็นอุปสรรคในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน (คำมัชยฐาน 4.38, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.19)

ข้อที่ 65 ท่อไปองค์กรการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียนรวมทั้งแบบธรรมดาวิสัย จะผสมผสานกันและจะมีความสัมพันธ์กันมากขึ้นในการตอบสนองความต้องการของประชาชนร่วมกัน (คำมัชยฐาน 4.23, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.01)

ข้อที่ 71 จะมีการประสานงานกันระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนอย่างใกล้ชิด และจะมีหน่วยควบคุมมาตรฐานควย ซึ่งจะเป็นมาตรฐานการผลิตและมาตรฐานการใช้ (คำมัชยฐาน 4.07, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.72)

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกันว่าจะเป็นแนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2535 มี 2 ข้อ ดังนี้

ข้อที่ 67 การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเป็นการจัคเพื่อเสริมและสานต่อสิ่งทีการศึกษาในระบบโรงเรียนได้วางรากฐานไว้แล้ว

(คำมัชยฐาน 3.88, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.67)

ข้อที่ 69 จะให้เฉพาะหน่วยงาน หรือสถาบันทางการศึกษาในระบบโรงเรียนที่มีความพร้อมเท่านั้น จัดดำเนินการศึกษานอกระบบโรงเรียนได้

(คำมัชยฐาน 2.50, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.91)

8. การฝึกอบรมและหลักสูตรในการเตรียมบุคลากรทางด้านการศึกษาจากระบบโรงเรียน

ตารางที่ 12 แสดงลำดับของข้อความเกี่ยวกับการฝึกอบรมและหลักสูตรในการเตรียมบุคลากรทางด้านการศึกษาจากระบบโรงเรียน เรียงจากค่ามัธยฐานสูงสุดลงมา

ลำดับที่	ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ฐานนิยม มัธยฐาน	พิสัย ระหว่างควอไทล์
1	72	4.79	5	0.21	0.84
2	75	4.79	5	0.21	0.81
3	76	4.50	5	0.50	1.67
4	74	4.07	4.5	0.43	1.49
5	73	3.38	3	0.38	1.32

จากตารางแสดงว่า ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มของการศึกษาระบบโรงเรียนของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2535 เกี่ยวกับการฝึกอบรมและหลักสูตรในการเตรียมบุคลากรทางด้านการศึกษาจากระบบโรงเรียนนั้นมี 4 ข้อ จากข้อความทั้งหมด 5 ข้อ เป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุด 2 ข้อ เป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้น้อยมาก 1 ข้อ และเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้อีก 1 ข้อ ส่วนที่เหลืออีก 1 ข้อ เป็นข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกัน ถึงรายละเอียดข้อนี้

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้อีกมากที่สุดของการศึกษาระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2535 เกี่ยวกับการฝึกอบรมและหลักสูตรในการเตรียมบุคลากร

ข้อที่ 72 สถาบันอุดมศึกษา จะต้องศึกษานโยบายและความต้องการของหน่วยปฏิบัติ เพื่อบรรจุในหลักสูตร และหน่วยปฏิบัติจะคงแสวงหาวิทยากร และแนวความคิดใหม่ ๆ จากสถาบันอุดมศึกษา (ค่ามัธยฐาน 4.79, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.84)

ข้อที่ 75 สถาบันอุดมศึกษาที่ทำการผลิตบุคลากรทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน จะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้ชัดเจนขึ้น

(ค่ามัธยฐาน 4.79, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.81)

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มาก ของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับการฝึกอบรมและหลักสูตรในการ เตรียมบุคลากร มีดังนี้

ข้อที่ 74 จะต้องวิเคราะห์ถึงลักษณะงานของแต่ละหน่วยงานที่มีกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน และจะเน้นการนำเอาไปใช้และมีทักษะในการปฏิบัติงานมากขึ้น ส่วนทางด้านทฤษฎีและหลักการ จะเน้นน้อยลง

(ค่ามัธยฐาน 4.07, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.49)

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้ ปานกลางของการศึกษานอกระบบโรงเรียนในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับการฝึกอบรม และ หลักสูตรในการเตรียมบุคลากร มี 1 ข้อ คือ ข้อที่ 73 ที่ว่า จะมีสถาบันระดับชาติเป็น หน่วยงานกลางในการเตรียมและพัฒนาบุคลากรเพื่อผสมผสาน และให้ทิศทาง แนวทางแก่ สถาบันการศึกษาทุกระดับ (ค่ามัธยฐาน 3.38, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.32)

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกันว่าจะเป็แนวโน้มของ การศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปีพ.ศ.2535 มี 1 ข้อ คือ ข้อที่ 76 ที่ว่า สถาบันการ ศึกษาจะเป็นผู้จัดการฝึกอบรมในลักษณะการฝึกอบรมก่อนเข้าปฏิบัติการ (Pre - service Training) โดยบรรจุนักศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนหน่วยงานปฏิบัติจะจัดการฝึกอบรมระหว่าง ปฏิบัติการ (In - service Training)

(ค่ามัธยฐาน 4.50, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.67)

9. การวิจัยทางด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ตารางที่ 13 แสดงลำดับของข้อความเกี่ยวกับการวิจัยทางด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน เรียงจากค่ามัธยฐานสูงที่สุดลง

ลำดับที่	ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ฐานนิยม มัธยฐาน	พิสัย ระหว่างควอไทล์
1	78	4.94	5	0.06	0.56
2	77	4.83	5	0.17	0.67
3	81	4.83	5	0.17	0.67
4	79	4.79	5	0.21	0.64
5	80	4.59	5	0.41	0.99
6	84	4.59	5	0.41	1.05
7.1	88.1	4.59	5	0.41	1.21
7.2	88.2	4.59	5	0.41	0.99
7.3	88.3	4.59	5	0.41	0.99
7.4	88.4	4.50	5	0.50	1.06
8	87	4.38	5	0.63	1.19
9	83	4.17	4	0.17	1.18
10	82	2.07	2	0.07	1.50
11	86	2.00	2	-	0.98
12	85	2.00	1	1.00	2.13

จากตารางแสดงว่า ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็น
แนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทย ในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับการ
วิจัยทางด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นมี 11 ข้อ จากข้อความทั้งหมด 12 ข้อ เป็น
แนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุด 7 ข้อ และเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากมี 2 ข้อ ส่วนแนวโน้ม
ที่เป็นไปได้น้อย มี 2 ข้อ ที่เหลืออีก 2 ข้อ เป็นข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็น

ไม่สอดคล้องกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุดของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับการวิจัยทางด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน มีดังนี้

ข้อที่ 78 สำหรับโครงการต่าง ๆ ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่จัดขึ้นจะมีการประเมินผลอย่างเป็นระบบทั้งโครงการโดยเฉพาะที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการนั้น ๆ (ค่ามัธยฐาน 4.94, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.56)

ข้อที่ 77 จะมีการวิจัยถึงสภาพปัญหา และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ประชากรเพื่อจะได้จัดบริการได้ถูกต้อง (ค่ามัธยฐาน 4.83, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.67)

ข้อที่ 81 จะเน้นการวิจัยในเชิงที่จะหารูปแบบในการให้บริการตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายประชากร (ค่ามัธยฐาน 4.83, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.67)

ข้อที่ 79 จะเน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)
(ค่ามัธยฐาน 4.79, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.64)

ข้อที่ 80 สถาบันอุดมศึกษาควรทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องของปรัชญา หรือแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน หรือทฤษฎีการเรียนรู้การสอน
(ค่ามัธยฐาน 4.59, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.99)

ข้อที่ 84 การกำหนดรูปแบบและวิธีการวิจัย จะเป็นการตกลงร่วมกันระหว่างหน่วยงานปฏิบัติ คือกรมกองที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานทางด้านวิชาการ คือสถาบันอุดมศึกษา โดยจะร่วมมือตั้งแต่การวางแผน กำหนดงาน และการนำผลการวิจัยไปใช้
(ค่ามัธยฐาน 4.59, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.05)

ข้อที่ 88 วิธีที่จะส่งเสริมให้มีการวิจัยเพิ่มขึ้น และกว้างขวางยิ่งขึ้นมีดังนี้

88.1 จะมีนักวิจัย นักคิด นักแก้ปัญหา เพิ่มขึ้น

(ค่ามัธยฐาน 4.59, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.21)

88.2 จะมีการฝึกอบรมบุคลากรให้เห็นความสำคัญของการวิจัย

(ค่ามัธยฐาน 4.59, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.99)

88.3 ผู้ปฏิบัติจะใช้ผลวิจัยเพื่อปรับปรุง พัฒนา มากขึ้น
(ค่ามัธยฐาน 4.59, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.99)

88.4 จะมีทุน มีบรรยากาศ ที่จะเอื้อต่อการวิจัย
(ค่ามัธยฐาน 4.50, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.06)

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับการวิจัยทางด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน คือ

ข้อที่ 87 วิธีวิจัยต่อไปจะใช้ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ร่วมกันและจะเน้นการวิจัยแบบสหสาขาวิชา (Interdisciplinary Research)

ข้อที่ 83 เวลานั้นนักวิจัยยังไม่ได้ศึกษาเรื่องนี้อย่างจริงจัง ดังนั้นจึงควรมีการเริ่มต้นด้วยการจัดให้มีการสัมมนาระหว่างนักวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้โดยตรง ซึ่งการสัมมนาแบบนี้จะช่วยกำหนดงานวิจัยต่อไปได้ (ค่ามัธยฐาน 4.17, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.18)

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้น้อยของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ.2535 เกี่ยวกับการวิจัยทางด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน คือ

ข้อที่ 82 ผู้ที่ควรทำการวิจัย คือ กรมการศึกษานอกโรงเรียนเท่านั้น
(ค่ามัธยฐาน 2.07, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.50)

ข้อที่ 86 วิธีวิจัยต่อไปจะเน้นเฉพาะการวิจัยเชิงคุณภาพเท่านั้น
(ค่ามัธยฐาน 2.00, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.98)

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกันว่าจะ เป็นแนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ.2535 คือ ข้อ 85 ที่ว่า จะมีสถาบันวิจัยทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยเฉพาะ (ค่ามัธยฐาน 2.00, ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 2.13)

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยในอนาคต ในปี พ.ศ.2535 โดยใช้เทคนิคเคลฟาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนจำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 3 รอบ รอบแรกเป็นแบบปลายเปิด ให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการณ์ของการศึกษานอกระบบโรงเรียนในปัจจุบันและอนาคต จากคำตอบในรอบแรก ผู้วิจัยนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และนำคำตอบจากแบบสอบถามรอบที่ 2 มาคำนวณหาค่ามัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์แล้วสร้างแบบสอบถามรอบที่ 3 โดยใช้ข้อความเดิม เพียงแต่แสดงตำแหน่งของมัธยฐาน ช่วงของพิสัยระหว่างควอไทล์ พร้อมทั้งตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนตอบในรอบที่ 2 ให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนตอบอีกครั้ง จากคำตอบในรอบที่ 3 นี้ ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ ฐานนิยม เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อคำถามเกี่ยวกับแนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทย ในปี พ.ศ.2535 ผลการวิจัยที่เป็นแนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทย ในปี พ.ศ.2535 มีดังนี้

1. ปรัชญา และเป้าหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

จะเน้นให้คนคิดเป็นและรู้จักพึ่งตนเอง โดยยึดความต้องการและการมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาของประชาชนเป็นหลัก และเป็นการให้การศึกษาตลอดชีวิต โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้พลากโอกาสการศึกษาในระบบโรงเรียน

2. บทบาทของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะมีบทบาทต่อการพัฒนาคนทั้งด้านร่างกาย ความคิด ความรู้ ความสามารถ ตลอดจนการพัฒนากำลังคนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน โดยเฉพาะกำลังคนที่อยู่ในเขตชนบทยากจน เพื่อให้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นอันจะมีผลไปถึงการพัฒนาเศรษฐกิจ

และสังคมของชาติโดยส่วนรวม

ส่วนบทบาทของการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นขัดแย้งกันอยู่ คือในเรื่องบทบาทของการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเป็นอย่างไรนั้นจะต้องขึ้นอยู่กับว่าเป็นงานของหน่วยงานใด เพราะแต่ละหน่วยงานย่อมจะรับผิดชอบต่างกัน

3. กลุ่มเป้าหมายประชากรในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ควรให้บริการอย่างเร่งด่วนที่สุด กลุ่มแรก คือ กลุ่มเกษตรกรผู้ยากไร้ อันดับต่อมา คือ กลุ่มอายุ 12-25 ปี ที่ไม่มีงานทำ หรือหางานรายได้ต่ำ กลุ่มผู้ใหญ่อายุ 25-45 ปี ที่การศึกษาต่ำ เป็นแรงงานไร้ฝีมือ และรายได้ต่ำ กลุ่มประชาชนในแหล่งชุมชนแออัด กลุ่มกรรมกรในโรงงาน กลุ่มเด็กอายุ 7-15 ปี ที่อยู่นอกระบบโรงเรียน กลุ่มคนที่มีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และอันดับสุดท้าย คือ กลุ่มผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป)

ส่วนกลุ่มเด็กอายุ 0-6 ปี เป็นกลุ่มเป้าหมายประชากรที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นขัดแย้งกัน

4. เนื้อหาและกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน จะจัดกิจกรรมที่ทำให้คนมีความรู้ทันต่อวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งกิจกรรมที่ก่อให้เกิดทักษะเพิ่มรายได้ทางเศรษฐกิจ ตลอดจนกิจกรรมเพื่อพัฒนาครอบครัวและชุมชน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะจัดทำตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายประชากร รวมทั้งกำลังแรงงานและกำลังเงินที่มีอยู่ของแต่ละหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ และจัดตามเป้าประสงค์ของหน่วยงานนั้น ๆ ด้วย

5. รูปแบบและกลยุทธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน จะใช้รูปแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับกลุ่มเป้าหมายประชากรและสภาพการณ์ต่าง ๆ เช่น ดินที่อยู่ ทรัพยากร และศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่มีอยู่เดิมในท้องถิ่น หรือสภาวะในการยอมรับของคนในสังคมเป็นเครื่องประกอบในการพิจารณา และจะใช้หลาย ๆ รูปแบบผสมผสานกัน เช่น รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง รูปแบบการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพที่จะทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น เป็นต้น

ส่วนรูปแบบและกลยุทธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นขัดแย้งกัน คือรูปแบบการเรียนรู้ในรูปแบบของกลุ่มสนใจ

6. บุคลากรทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน จะเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมาก ดังนั้นในการคัดเลือกคนเข้ามาเป็นบุคลากรทางด้านนี้จะต้องมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกที่ดี

เพื่อว่าจะได้บุคคลที่มีประสิทธิภาพ มีอุดมการณ์ เสียสละ รวมทั้งจะต้องเป็นบุคคลที่ได้รับการฝึกฝน อบรม มาโดยเฉพาะพร้อมกันนั้นจะต้องมีบุคลากรหลาย ๆ ประเภท ทั้งข้าราชการ อาสาสมัคร และประชาชนทั่ว ๆ ไป เพื่อจะได้ขยายบริการได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ส่วนข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญยังมีความคิดเห็นขัดแย้งกันอยู่ในเรื่องการบริหารงานบุคลากร ก็คือ ในเรื่องลักษณะงานของการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะต้องมีข้าราชการประจำน้อยที่สุด เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นกันสาระในการฝึกอบรม

7. การบริหารงานการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะมอบอำนาจและกระจายอำนาจออกไปสู่ระดับท้องถิ่นมากขึ้น เพื่อให้งานคล่องตัวทันต่อเหตุการณ์ และสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้ตรงจุด รวมทั้งจะเปิดโอกาสอย่างกว้างขวางให้องค์กรเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมด้วย ภายใต้การวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน และจะจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้ควบคู่ไปกับการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนด้วย

ส่วนกรมการศึกษานอกโรงเรียนจะลดบทบาททางด้านปฏิบัติการลงแต่เพิ่มบทบาททางด้านวางแผน ประสานงาน ให้การสนับสนุนทางด้านวิชาการและงบประมาณเพิ่มขึ้นและจะมีการทบทวนบทบาทของกรมการศึกษานอกโรงเรียนอยู่ตลอดเวลา

8. ในด้านการประสานงานในระดับท้องถิ่น จะมีการประสานงานกันโดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นหลักและมีองค์กรการประสานงานที่ชัดเจน คือสภาตำบล ส่วนการประสานงานในระดับจังหวัด อำเภอ จะจัดเป็นหน่วยงานที่เป็นลักษณะงานทั่วไปเป็นแกนกลาง และหน่วยงานเทคนิคเฉพาะ เป็นหน่วยงานสนับสนุนการดำเนินงานและวางแผนร่วมกัน

ส่วนข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญยังมีความคิดเห็นขัดแย้งกันอยู่ คือศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดจะเป็นผู้ประสานงานในระดับปฏิบัติการ

9. การประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะมีคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบในการประสานงานในระดับนโยบาย และนอกจากจะประสานกันภายในภาคการศึกษาเองแล้ว ยังจะต้องประสานกันระหว่างภาคการศึกษากับภาคเศรษฐกิจ และสังคมอื่น ๆ ด้วย

ส่วนข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญยังมีความคิดเห็นขัดแย้งกันอยู่ คือจะมีหน่วยประสานงานที่ทำหน้าที่ประสานงานเพียงอย่างเดียวโดยไม่ต้องมีหน้าที่ด้านปฏิบัติการ

10. ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาในระบบโรงเรียน และการศึกษาในระบบโรงเรียน จากผลการวิจัยพบว่า แนวโน้มจะมีการแก้ไขระบบต่าง ๆ โดยเฉพาะระบบเกี่ยวกับการศึกษาในระบบโรงเรียนที่จะเป็นอุปสรรคในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน และในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนทุกระดับ จะต้องบริการชุมชน ทำสถาบันให้เป็นสถานศึกษาของชุมชน มีหลายลักษณะ หลายหลักสูตร ตามความต้องการของชุมชน

11. การฝึกอบรมและหลักสูตรในการเตรียมบุคลากรทางด้านการศึกษาในระบบโรงเรียน สถาบันอุดมศึกษา จะเป็นผู้ทำการผลิตบุคลากรทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน ส่วนหลักสูตรในการเตรียมบุคลากรนั้นสถาบันอุดมศึกษาจะต้องศึกษาปัญหาและความต้องการของหน่วยปฏิบัติ รวมทั้งจะคงวิเคราะห์ถึงลักษณะงานของหน่วยปฏิบัติด้วย เพื่อบรรจุในหลักสูตรปกติโดยจะเน้นการนำเอาไปใช้และมีทักษะในการปฏิบัติงานมากขึ้น ส่วนทางด้านทฤษฎีและหลักการจะเน้นน้อยลง

ส่วนข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันในเรื่องการฝึกอบรมบุคลากรทางด้านการศึกษาในระบบโรงเรียน คือสถาบันการศึกษา จะเป็นผู้จัดการฝึกอบรม ในลักษณะการฝึกอบรมก่อนเข้าปฏิบัติการ โดยบรรจุในหลักสูตรปกติ ส่วนหน่วยงานปฏิบัติจะเป็นผู้จัดการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติการ

12. การวิจัยทางด้านการศึกษาในระบบโรงเรียน

จะมีการประเมินผลอย่างเป็นระบบโดยเฉพาะที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ได้จัดขึ้น และจะมีการวิจัยเพื่อหารูปแบบในการให้บริการ ให้บริการตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายประชากร ซึ่งจะเน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการและเป็นการวิจัยแบบสหวิทยาการ ใช้ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ และในการกำหนดเรื่องที่จะทำการวิจัยจะเป็นการตกลง ร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานปฏิบัติกับหน่วยงานวิชาการคือ สถาบันอุดมศึกษา และจะมีการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพิ่มขึ้นและกว้างขวางยิ่งขึ้น โดยการจัดให้มีการสัมมนาระหว่างนักวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้โดยตรง ซึ่งการสัมมนาแบบนี้จะช่วยกำหนดงานวิจัยต่อไปได้

อภิปรายผล

1. การจัดการศึกษานั้น มูลฐานทางด้านปรัชญามีความสำคัญมาก เพราะการจัดการศึกษาเป็นงานของบุคคลหลายฝ่าย ทั้งในค่านักผู้จัด ผู้เรียน และผู้สนับสนุน จึงจำเป็นต้องมีปรัชญาเป็นเครื่องกำหนดความมุ่งหมาย ตลอดจนจัดหลักสูตรแบบเรียน และการสอน ปรัชญาจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องกำหนดให้มีขึ้นเพื่อผู้จัดการศึกษาแต่ละประเภท แต่ละระดับจะได้ยึดเป็นหลักในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายนั้น ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ปรัชญาและเป้าหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน จะเน้นให้คนคิดเป็น และรู้จักพึ่งตนเอง โดยยึดความต้องการ และการมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาของประชาชนเป็นหลักและเป็นการให้การศึกษาตลอดชีวิต โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนา และปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้พลากโอกาสการศึกษาในระบบโรงเรียน

เนื่องจากในการพัฒนาประชาชนยากจนนั้น จุดที่สำคัญที่สุดคือปัญหาพื้นฐานของตัวประชาชนยากจนซึ่งยังไม่ได้รับการแก้ไข ประชาชนยากจนยังคงเผชิญอยู่กับปัญหาการขาดแคลน และโรคภัยไข้เจ็บ และสิ่งสำคัญที่สุดก็คือ ความไม่รู้ของประชาชนในปัญหาพื้นฐานของตนเอง ความไม่รู้จึงกล่าวนี้ทำให้ประชาชนไม่สามารถจะปรับปรุงความเป็นอยู่ของตนเองได้ (ไซลิต บันเปี่ยมรัชฎ์ 2524 : 3) ดังนั้นถ้าหากปรัชญาการศึกษาของระบบโรงเรียนจะเน้นให้คนคิดเป็น และรู้จักพึ่งตนเองแล้วจะทำให้การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในอนาคตจะเป็นไปในลักษณะที่เน้นการปรับปรุงคุณภาพชีวิต เพื่อให้ประชาชนสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ และสามารถแก้ปัญหาก็พวกเขาเผชิญอยู่ได้เป็นอย่างดีกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

2. ประชากร เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งปัจจัยหนึ่งที่ใช้ในการวางพื้นฐานโครงการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ในทศวรรษ 1980 ปัญหาประชากรจะยังคงเป็นปัญหาพื้นฐานของประเทศไทยที่ควบคู่ไปกับปัญหาทางการเมือง และเศรษฐกิจ ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา เช่น ปัญหาความแออัดในค่านที่อยู่อาศัย ปัญหาเรื่องการประกอบอาชีพ ปัญหาการว่างงาน และปัญหาอาชญากรรม (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธ์ 2524 : 6)

ถ้าหากปล่อยให้ปัญหาค่าง ๆ เหล่านี้เกิดขึ้นโดยไม่รีบแก้ไขแล้วก็จะมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ซึ่งเป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจ

6 เท่าตัว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2525 : 337) ดังนั้นสำหรับกลุ่มประชากรค้อยโอกาสทางเศรษฐกิจเหล่านี้ จึงจำเป็นที่จะต้องได้รับความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องแนวโน้มของกลุ่มเป้าหมายประชากรที่ควรให้บริการทางด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนอย่างเร่งด่วนที่สุด กลุ่มแรก คือ กลุ่มเกษตรกรผู้ยากไร้ รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 12 - 25 ปี ที่ไม่มีงานทำ หรือทำงานรายได้ต่ำ และอันดับสุดท้ายคือ กลุ่มผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป)

ส่วนกลุ่มเด็กอายุ 0 - 6 ปีนั้น กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นขัดแย้งกัน ผู้เชี่ยวชาญบางคนให้ความเห็นว่ากลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ควรจะให้บริการเด็กวัยนี้ทางอ้อม คือให้การศึกษาแก่พ่อแม่ แม้ว่าจะเสี่ยงดูอย่างไร บางคนให้ความเห็นว่าควรเป็นการให้บริการการศึกษาในระบบโรงเรียนในระดับอนุบาลมากกว่า แต่บางคนให้ความเห็นว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กเล็กเป็นเรื่องที่สำคัญเพราะพัฒนาการของชีวิตในช่วงอายุนี้จะส่งเสริมคุณภาพของประชากรในอนาคต

4. เนื่องจากแนวโน้มนโยบายการวางแผนพัฒนาประเทศไทยได้เบี่ยงเบนออกจากแนวความคิดของการลงทุนโดยใช้เงินแค่เพียงอย่างเดียวเป็นแนวนโยบายที่กล่าวถึงการปรับปรุงคุณภาพของชีวิต และการที่จะทำให้เกิดการกระจายผลประโยชน์ที่หักเหกันของการพัฒนา (เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์ 2521:195) และจากปัญหาประชากรและสังคมของประเทศไทยในทศวรรษ 1980 (สุชาติ ประสิทธิ์วิสินธ์ 1981:16) พบว่า การศึกษาของประชากรส่วนใหญ่ในอนาคตคงอยู่ในระดับภาคบังคับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับความต้องการแรงงานฝีมือ ดังนั้นอัตราการเพิ่มของแรงงานไร้ฝีมือในชนบทจะมีมากขึ้น พร้อมกับปัญหาการว่างงานในชนบท และความยากจนจะรุนแรงขึ้น ซึ่งกลยุทธ์ที่สำคัญคือ จะต้องเพิ่มผลผลิตและรายได้ของเกษตรกร (วีระพงษ์ รามางกูร และมียสวัสดิ์ อัมระนันท์ อ้างถึง ธวัชชัย ยงกิติกุล 1981: 49-50) และเนื่องจากขบวนการของการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีลักษณะของการถ่ายทอดความคิดและการพัฒนาทักษะของผู้เรียน ดังนั้นแนวโน้มของเนื้อหาและกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่จัดขึ้นจะเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดทักษะและเพิ่มรายได้ทางเศรษฐกิจและกิจกรรมเพื่อพัฒนาครอบครัว และชุมชนเพื่อให้ประชากรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

และในอนาคต สังคมจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งผลของความเปลี่ยนแปลงนี้ย่อมกระทบกระเทือนต่อการดำรงชีวิต

ของบุคคล (ชาวง บัวศรี อ้างถึงใน อุนตา นพคุณ 2523 : 43) ดังนั้นจึงต้องจัดกิจกรรมที่ทำให้คนมีความรู้ทันต่อวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับการจัดกิจกรรมแต่ละอย่างจะต้องคำนึงถึงกำลังแรงงาน และกำลังเงินที่มีอยู่ของแต่ละหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ากำลังเงิน และกำลังแรงงานแม้ว่าจะเป็นสิ่งสำคัญ เพราะแต่ละแห่งมีอยู่จำกัด แต่ที่น่าจะมีวิธีการที่จะระดมทุนและทรัพยากรที่มีอยู่ในแหล่งต่าง ๆ รวมทั้งจากประชาชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีมาช่วยเพิ่มขึ้น และการจัดกิจกรรมจะจัดตามเป้าประสงค์ของหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า จะต้องคำนึงถึงความต้องการของกลุ่มเป้าหมายประชากรด้วย

5. ในปัจจุบันนี้กิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ได้จัดขึ้นโดยหน่วยงานต่าง ๆ นั้น ต่างก็ตกอยู่ในภาวะเดียวกัน คือรับนโยบาย รับโครงการ และรับงบประมาณ ส่วนใหญ่จากรัฐบาลกลางมาปฏิบัติในสนาม การจัดกิจกรรมบริการประชาชน จึงมักจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์หลักของผู้เขียนโครงการที่ใฝ่พยายามเร่งเร้าให้ประชาชนผู้รับบริการเกิดความสนใจที่จะรับบริการมากกว่าจะเริ่มต้นจากการเร่งเร้าให้พวกเขาพิจารณาปัญหา และค้นหาแนวทางสนองความต้องการ อันจะนำไปสู่การวางแผน และวางโครงการเพื่อปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างกลุ่มประชาชน และองค์กรภายนอกชุมชนให้ความสนับสนุนในส่วนที่ขาดแคลนเท่านั้น (อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ 2524:4) ดังนั้นแนวโน้มของการจัดกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนในอนาคตจึงปรากฏว่าจะใช้รูปแบบใดนั้น จะขึ้นอยู่กับกลุ่มเป้าหมายประชากร และสภาพแวดล้อมรวมทั้งสภาพการณ์ต่าง ๆ เช่น ถิ่นที่อยู่ ทรัพยากร และศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่มีอยู่เดิมในท้องถิ่น หรือสภาวะในการยอมรับของคนในสังคมเป็นเครื่องประกอบในการพิจารณา และจะใช้หลาย ๆ รูปแบบผสมผสานกัน

สำหรับเรื่องแนวโน้มของรูปแบบและกลยุทธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นขัดแย้งกัน คือรูปแบบการเรียนในรูปแบบของกลุ่มสนใจ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญบางคนให้ความคิดเห็นว่า ส่วนใหญ่ที่จัดนั้นมิได้เป็นไปตามความสนใจของผู้เรียน แต่เป็นไปตามความสนใจ หรือความชำนาญของวิทยากรมากกว่า และแนวโน้มก็คือว่า การจัดกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนในรูปแบบของกลุ่มสนใจของกรมการศึกษานอกโรงเรียนลดความสำคัญลงอย่างมาก

6. จากการวิจัยพบว่า แนวโน้มในอนาคต บุคลากรทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะต้องเป็นคนที่มีความประพฤติดี มีอุดมการณ์ เสียสละรวมทั้งจะต้องเป็นคนที่ได้รับการฝึกฝนอบรมมาโดยเฉพาะ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากว่าในอนาคตงานการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะทวีความสำคัญมากขึ้นในการพัฒนาประชาชนยากจนในชนบท ดังนั้นผู้ปฏิบัติงานด้านนี้จึงต้องมีลักษณะพิเศษในการปฏิบัติงานเพื่อให้งานดำเนินไปสู่ความสำเร็จดังที่ ชีระ สุมิตร (2519 : คำนำ) กล่าวว่า บุคลากรทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการเป็นผู้ประสานงานและการจัดการในเรื่องการศึกษาค้นคว้า ดังนั้นจึงเชื่อว่าในอนาคตบุคลากรทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะมีลักษณะดังกล่าว

ส่วนข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นขัดแย้งกันอยู่ในเรื่องการบริหารงาน บุคลากรก็คือ ในอนาคตแนวโน้มของลักษณะงานการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะต้องมีข้าราชการประจำน้อยที่สุด เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นด้านสาระในการฝึกอบรม ในความคิดเห็นนี้ผู้เชี่ยวชาญบางคนเฝ้าเห็นว่าข้าราชการประจำยังคงมีความสำคัญอยู่มากเพราะการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีขอบข่ายกว้างมาก เพราะฉะนั้นจึงต้องมีข้าราชการประจำมากพอ จึงจะจัดได้ดี แต่ในอีกทัศนะหนึ่งเห็นว่าบุคลากรควรมี 2 ประเภท คือผู้บริหารและวิทยากร ซึ่งผู้บริหารควรเป็นข้าราชการประจำ ส่วนวิทยากรไม่ควรเป็นข้าราชการประจำ เนื่องจากว่าการพึ่งแต่ระบบข้าราชการประจำเพียงอย่างเดียวทำให้เกิดความล่าช้า ไม่คล่องตัว เพราะจะต้องเป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์ของทางราชการ

7. ความแผนพัฒนาชนบทแนวใหม่ที่มีมุ่งสู่กลุ่มเป้าหมายคนยากจนเป็นอันดับแรก ได้มีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารโดยให้มีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น ดังนั้นในการบริหารงานการศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงต้องให้สอดคล้องกับโครงสร้างการบริหารแผนพัฒนาชนบทดังกล่าว จึงปรากฏว่า แนวโน้มในอนาคตจะมีการมอบอำนาจและกระจายอำนาจออกไปสู่ระดับท้องถิ่นมากขึ้นเพื่อให้งานคล่องตัว ทันต่อเหตุการณ์และสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้ตรงจุด และในอนาคต จำนวนประชากรและจำนวนเยาวชนที่ไม่อยู่ในระบบโรงเรียนมีเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มจะมากขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้นถ้าจะให้รัฐเป็นผู้รับภาระเพียงด้านเดียวคงจะทำให้สำเร็จตามความมุ่งหมายได้ยาก ดังนั้นแนวโน้มของการบริหารการศึกษานอกระบบโรงเรียนในอนาคตจึงต้องมีการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐบาลและภาคเอกชน ภายใต้งารวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน

สำหรับในเรื่องบทบาทของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ปรากฏว่า แนวโน้มในอนาคตจะลดบทบาททางด้านปฏิบัติการลง แต่เพิ่มบทบาททางด้านวางแผน ประสานงาน ให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณและวิชาการเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับที่ รัตนา พุ่มไพศาล (เอกสารอักษรา : 48 - 49) ได้วิเคราะห์ไว้ว่า ในอนาคต หน้าที่ของกรมการศึกษานอกโรงเรียนควรจะออกมาในรูปของความเชี่ยวชาญหลักและวิธีการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ จะมาขอความช่วยเหลือหรือขอคำปรึกษาทางด้านนี้

8. ในปัจจุบันได้มีหน่วยงานหลายหน่วยงานที่มีบทบาทในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในระดับท้องถิ่น และแต่ละหน่วยงานจะมีการจัดตั้งองค์กรของตนเอง ก่อให้เกิดปัญหาการประสานงานและความซ้ำซ้อนกันในการปฏิบัติงาน ดังนั้นจึงต้องมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประสานงาน ซึ่งในแนวทางการปฏิรูประบบการบริหารและองค์กรหลักในการพัฒนาชนบทระยะยาว ได้เน้นให้สภาตำบลเป็นองค์กรกลางในการพัฒนาชนบทที่พร้อมจะประสานงานและร่วมมือกับทุกหน่วยงาน ดังนั้นเมื่อแผนพัฒนาชนบทได้กำหนดเช่นนี้ แนวโน้มในอนาคตที่วิจัยพบคือให้สภาตำบลเป็นผู้ประสานงานในระดับท้องถิ่นคงจะเป็นไปได้

ส่วนข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญยังมีความคิดเห็นขัดแย้งกันอยู่คือศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดจะเป็นผู้ประสานงานในระดับปฏิบัติการ ซึ่งผลปรากฏเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะผู้เชี่ยวชาญที่ตอบนั้นพิจารณาว่า การจัดตั้งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเป็นการจัดองค์กรที่ซ้ำซ้อนกันกับองค์กรอื่นที่มีอยู่แล้วในจังหวัดตามแผนการพัฒนาชนบทในปัจจุบัน คือ คณะกรรมการประสานนโยบายและแผนพัฒนาชุมชนจังหวัด หรือในอีกที่คณะหนึ่งพิจารณาว่าควรจะมีองค์กรที่มีอำนาจในการบริหารงานที่ได้รับมอบหมายโดยตรงจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน

9. ในแง่การประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ปรากฏว่าแนวโน้มในอนาคต จะมีคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาอกระบบโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบในการประสานงานในระดับนโยบายนั้น ในปัจจุบันนี้ก็ให้มีคณะกรรมการดังกล่าวอยู่แล้ว ดังนั้นแสดงว่าผู้เชี่ยวชาญยังเห็นว่าคณะกรรมการดังกล่าวนี้มีประโยชน์และน่าจะมีต่อไปในอนาคต

ส่วนข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญยังมีความเห็นขัดแย้งกันอยู่คือ จะมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประสานงานเพียงอย่างเดียวโดยไม่ต้องไปปฏิบัติกรนั้น ผู้เชี่ยวชาญบางคนให้ความ

เห็นว่า เป็นไปได้ยาก เพราะถ้าไม่ปฏิบัติการจะไม่รู้ปัญหาการดำเนินงาน แต่บางคนเห็นว่า ถ้าประสานงานเพียงอย่างเดียวจะทำให้การทำงานคล่องตัวยิ่งขึ้น

10. การศึกษาในระบบโรงเรียนได้รับความสนใจและมีการปฏิบัติกันอย่างกว้างขวางมาก่อนการศึกษานอกระบบโรงเรียนจนกระทั่งมีแนวความคิดว่า การศึกษาในระบบโรงเรียนและการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะต้องเกื้อกูลซึ่งกันและกัน แต่ปรากฏว่าระเบียบบางอย่างที่มีมาแต่ในอดีตของการศึกษาในระบบโรงเรียนนั้นเป็นอุปสรรคต่อแนวความคิดดังกล่าวเป็นอย่างมาก ดังนั้นจากผลการวิจัยปรากฏว่า แนวโน้มในอนาคตจะมีการแก้ไขระเบียบต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนนั้นย่อมแสดงว่า การศึกษาในระบบโรงเรียนและการศึกษานอกระบบโรงเรียนในอนาคตคงจะจัดใ้สอดคล้องและสนับสนุนส่งเสริมเกื้อกูลกันมากยิ่งขึ้น

ในปัจจุบันนี้ สถาบันการศึกษาในระบบโรงเรียน เช่นโรงเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษา วิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ต่างให้ความสนใจในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยเฉพาะการกระจายไปสู่ชนบทยากจนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ว่าแนวโน้มในอนาคต การศึกษาทุกระดับจะต้องบริการชุมชน ทำสถาบันให้เป็นสถานศึกษาของชุมชน มีหลายลักษณะ หลายหลักสูตร ตามความต้องการของชุมชน

11. จากผลการวิจัยปรากฏว่า แนวโน้มของหลักสูตรและการเตรียมบุคลากรทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้น สถาบันอุดมศึกษาจะเป็นผู้ผลิตบุคลากรและมีหลักสูตรที่เน้นการนำเอาไปใช้และมีทักษะในการปฏิบัติงานมากขึ้น ด้านทฤษฎี หลักการ จะเน้นน้อยลง ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเช่นนี้ ก็เนื่องจากพิจารณาเห็นว่า ในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาให้ความสนใจในเรื่องการศึกษานอกระบบโรงเรียนอยู่แล้ว โดยจะเห็นได้จากการเปิดสอนหลักสูตรการศึกษานอกระบบโรงเรียนในสถาบันต่าง ๆ ดังนั้นในอนาคตสถาบันอุดมศึกษาเหล่านี้จึงยังคงเป็นผู้ผลิตบุคลากรทางด้านการศึกษาอกระบบโรงเรียนต่อไป

ส่วนข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นขัดแย้งกันในเรื่องการฝึกอบรมบุคลากรทางด้านการศึกษาอกระบบโรงเรียน คือสถาบันอุดมศึกษาจะเป็นผู้จัดการฝึกอบรมในลักษณะการฝึกอบรมก่อนเข้าปฏิบัติการ ส่วนหน่วยงานปฏิบัติจะจัดการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติการนั้น อาจจะเป็นไปได้ที่ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มหนึ่งพิจารณาว่า ควรจะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานปฏิบัติที่จะจัดการฝึกอบรมเอง เพราะหน่วยงานปฏิบัติมีความรู้ในเรื่องระเบียบกฎเกณฑ์ของ

หน่วยงานนั้น รวมทั้งความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องเป็นอย่างดี

12. ในปัจจุบันวิธีการประเมินผลที่ใช้ยังไม่ตรงตามเป้าหมายหรือมีระบบถูกต้อง ความวิธีการประเมินผล ส่วนใหญ่หน่วยปฏิบัติจะประเมินผลในรูปของการรายงานผลการปฏิบัติงานของโครงการ และรายงานการใช้งบประมาณโดยส่วนรวม จึงทำให้ไม่สามารถมีการทบทวนเพื่อปรับปรุง แก้ไขหลักสูตร การกำหนดกลุ่มเป้าหมายได้ชัดเจนและการปรับปรุงวิธีการพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ 2524 : 1 - 34) ดังนั้นแนวโน้มของการประเมินผลโครงการการศึกษาในระบบโรงเรียนในอนาคตจึงปรากฏว่าจะมีการประเมินผลอย่างเป็นทางการโดยเฉพาะที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการนั้น ๆ

สำหรับเรื่องการเก็บรวบรวมข้อมูลของหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ยังขาดข้อมูลและยังไม่มีรายละเอียดข้อมูลที่นำมาใช้ศึกษาเพื่อ เสนอนโยบายและการวางแผนที่รัดกุม แน่นนอน ซึ่งงานด้านการศึกษาในระบบโรงเรียนจะต้องจัดบริการเพื่อตอบสนองความต้องการในแต่ละกลุ่ม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2524 : 30 - 32) ดังนั้นแนวโน้มในอนาคตจึงปรากฏว่า จะมีการวิจัยถึงสภาพและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายประชากร เพื่อจะได้จัดบริการได้ถูกต้อง

การวิจัยทางการศึกษาในระยะที่ผ่านมามีทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีลักษณะอิงวิธีวิทยาศาสตร์อยู่มาก ให้ความสำคัญกับข้อมูลที่แจ่มชัดได้เป็นสำคัญ และเน้นในเรื่องวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลมากกว่า เนื้อหาหรือปัญหาของสิ่งที่ต้องการศึกษา (สุภางค์ จันทวานิช และคณะ 2525 : 25) ซึ่ง พจน์ สะเพียรชัย (2522 : 64) กล่าวว่าการศึกษาแบบนั้นยังขาดเทคนิควิธีที่จะขจัดแหล่งความคลาดเคลื่อนที่มีผลทำให้ความเที่ยงตรงทั้งภายในและภายนอกน้อยลง จึงได้เริ่มมีการนำเอาวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมาประสานสัมพันธ์กับวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 20 (สุภางค์ จันทวานิช และคณะ 2525 : 25) ดังนั้นแนวโน้มในอนาคต จากผลการวิจัยปรากฏว่า วิธีวิจัยจะใช้ทั้งวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและวิธีวิจัยเชิงปริมาณ รวมทั้งจะเป็นการวิจัยแบบสหวิทยาการ ดังที่พจน์ สะเพียรชัย (ม.ป.ป. , 182 - 184) กล่าวว่าการศึกษาในระบบโรงเรียนตามธรรมชาติแล้วจะลักษณะของสหวิทยาการอยู่มาก ไม่ว่าจะเป็นทางด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ทางด้านเศรษฐศาสตร์ หรือรัฐศาสตร์

ขอเสนอแนะ

1. ตามที่มติดำเนินงานต่างๆหลายหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ได้จัดตั้งองค์กรของตนเองขึ้นในระดับท้องถิ่น ทำให้เกิดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อนกัน จึงควรมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประสานงานโดยเฉพาะ ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า หน่วยงานที่มีแนวโน้มว่าจะเป็นผู้ประสานงานในระดับท้องถิ่นคือสภาตำบล ดังนั้นจึงคิดว่าควรมีการมอบหมายบทบาทและหน้าที่ขององค์กรเหล่านั้นเสียใหม่

2. ควรส่งเสริมให้ฝ่ายเอกชนและชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนมากยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ทั้งในด้านภาระงาน การจัดโครงการ การสำรวจกลุ่มเป้าหมาย การปฏิบัติตามโครงการและการประเมินผลโครงการ โดยให้มีตัวแทนเอกชนและชุมชนในคณะกรรมการระดับชาติคือคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษานอกระบบโรงเรียนและในคณะกรรมการระดับท้องถิ่นด้วย

3. ควรให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประสานงานในระดับนโยบาย ทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดเก็บรวบรวมสถิติข้อมูลเบื้องต้นและข้อมูลรายละเอียดบางประการเกี่ยวกับการดำเนินงานการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในลักษณะที่เป็นระบบและสามารถเปรียบเทียบกันได้ระหว่างหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพราะจะได้ใช้ข้อมูลเหล่านั้นในการวางแผน ประสานงานหรือกำหนดนโยบายทางการศึกษาได้

4. สถาบันทางการศึกษาโดยเฉพาะมหาวิทยาลัย ควรจะมีบทบาทมากขึ้นในการผลิตบัณฑิตทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าควรจะมีผลิตในระดับปริญญาตรีเพื่อเป็นผู้ปฏิบัติงานในภาคสนามโดยตรง และในระดับสูงกว่าปริญญาตรีเพื่อเป็นนักบริหารหรือนักวิชาการ

5. ควรจะมีการประเมินโครงการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ได้จัดทำไปแล้วอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ และเผยแพร่ผลงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนทราบ ซึ่งการประเมินผลจะต้องทำอย่างจริงจังทั้งในเชิงการประเมินผลสรุปหลังจากโครงการสิ้นสุดลงแล้ว และเชิงการประเมินผลสรุปเพื่อปรับปรุงโครงการขณะที่โครงการนั้นกำลังดำเนินการอยู่

6. ในบางประเด็นที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นขัดแย้งกันมากและต่างฝ่ายต่างมีเหตุผลสนับสนุนความคิดเห็นนั้นๆ และยังหาข้อสรุปไม่ได้ น่าจะมีการศึกษาวิจัยต่อไปในประเด็นต่อไปนี้คือ

6.1 บทบาทของการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเป็นอย่างไรนั้นจะขึ้นอยู่กับว่าเป็นงานของหน่วยงานใด เพราะแต่ละหน่วยงานย่อมจะรับผิดชอบต่างกัน

6.2 กลุ่มเป้าหมายประชากรที่เป็นเด็กอายุ 0-6 ปี

6.3 รูปแบบการเรียนลักษณะกลุ่มสนใจ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- เกษม บุญอ่อน. " เคลฟาย : เทคนิคในการวิจัย." วารสารครูปริทัศน์ 10(ตุลาคม 2522) : 263.
- เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์. แนวความคิดพื้นฐานการศึกษานอกระบบ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วรรณกิจ, 2521.
- ไข่มุกด์ วิเชียรเจริญ. " การคาดคะเนความสูญหายของการศึกษาในวัฏจักรการศึกษา 2518 - 2533 " วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา, 2524.
- รายงานสภาพปัจจุบัน และการประเมินผลการพัฒนาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ระยะที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524). ม.ป.ท, ม.ป.ป.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. สำนักงาน และ คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. สำนักงาน. นโยบายและแผนพัฒนาเยาวชนระยะยาว 2522. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2525.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2524.
- โสลิต ภั้นเปี่ยมรัชฎ์. " นโยบาย โครงการ กสช. 2525 " วารสารเศรษฐกิจและสังคม 18 (พฤษภาคม - มิถุนายน 2524) : 3.
- ชาญชัย อาจิมสมาจาร. " การศึกษานอกระบบกับการบูรณะชนบท." ใน ประมวลบทความการศึกษานอกระบบโรงเรียน, หน้า 6. กรุงเทพฯ : โอเคียนส์โตร์, 2524.

คีเตอร์ จี เบอร์ดสเทอเกอร์. " การวางแผนการศึกษานอกระบบโรงเรียน." แพลและเรียบเรียงโดย ประยูร ศรีประสาธน์ และ พรทิพย์ สุวรรณโรจน์. วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ 11 (มิถุนายน - กรกฎาคม 2520) : 20.

ธีระ สุมิตร. การศึกษานอกระบบและการขยายความของแนวความคิดร่วมในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2519.

ธวัชชัย ยงกิตติกุล. " แนวโน้มและปัญหาสำคัญของเศรษฐกิจไทยในทศวรรษ 1980." ประเทศไทยในทศวรรษ 1980 : ปัญหาสำคัญ อุปสรรคและแนวโน้ม, หน้า 33 - 58. กรุงเทพฯ : ประสานศิลป์การพิมพ์, 1981.

ประยูร ศรีประสาธน์. " เทคนิคการวิจัยแบบเคสไฟ." วารสารการศึกษาแห่งชาติ 14 (เมษายน - พฤษภาคม 2523) : 50.

ประสพ แสนคำเครือ. " องค์ประกอบของการศึกษานอกระบบโรงเรียน - มติใหม่ที่ควรได้รับการพิจารณา." เอกสารอุทิศส่วนน, หน้า 1 - 5.

พจน์ สะเพียรชัย. แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ เอกสารจากการสัมมนาเรื่องการวิจัยเชิงคุณภาพ ในสังคมศาสตร์และการศึกษา 1 - 2 ตุลาคม 2521. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2522.

_____ . บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยด้านการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบโรงเรียน. ม.ป.ท. , ไม่.ป.ป.

" มุ่งให้การศึกษานอกระบบพื้นที่ยากจนในชนบท." สยามรัฐ (11 เมษายน 2524) : 5.

โมฮัมหมัด อับดุลกาเคร์. " การบริหารการศึกษานอกระบบโรงเรียนในประเทศไทย." วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ (12 ธันวาคม 2520 - มกราคม 2521) : 73.

รัตนา พุ่มไพศาล. การวิเคราะห์สภาพและทิศทางการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาชนบทที่ยากจน. (อักสำเนา)

วิทย์วัฒน์. " กรมการศึกษานอกโรงเรียนกับโครงการมหาวิทยาลัยชนบท." มติชน (18 ตุลาคม 2522) : 7.

วินัย วีระวัฒนานนท์. " การศึกษากับการพัฒนาสังคม." คุรุปริทัศน์ 4 (พฤษภาคม 2522) : 28.

วิบูลย์ลักษณ์ ทองเชื้อ. "สภาพและทิศทางการวิจัยและการประเมินผลโครงการทางการศึกษา
นอกระบบโรงเรียนในเขตชนบทที่ยากจน." (อัครสำเนาท) หน้า 32.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. " ปัญหาประชากรและสังคมของประเทศไทยในทศวรรษ 1980." ประเทศไทยในทศวรรษ 1980 : ปัญหา อุปสรรคและแนวโน้ม. กรุงเทพฯ :
ประสานศิลป์การพิมพ์, 2524.

สุรางค์ จันทวานิช และคณะ. งานวิจัยเชิงคุณภาพในประเทศไทย : บทวิเคราะห์และบรรณ-
ทัศน์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เซ็นเตอร์พับลิเคชัน, 2525.

อุ้นตา นพคุณ. การศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และท่าปกเจริญผล,
2523.

อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์. " การพัฒนาที่รอคอยประชาชน บทบาทการศึกษานอกโรงเรียนอยู่ในไทย."
สยามรัฐ (19 กุมภาพันธ์ 2524) : 5.

ภาษาต่างประเทศ

Fitzsimmons, Ellen Lynn. " The role of the public sector in financing
adult non-formal education." Dissertation Abstracts International.
42 (May 1982) : p 4665 - A.

Glass, Gene V. and Stanley, Julian C. Statistical Methods in Education
and Psychology. Englewood Cliff, N.J. : Prentice Hall, 1970.
pp. 58 - 59.

Rasp, Alfred Jr. " Delphi : A Decision - maker's dream." Nation
School 29 (July 1973) : 29 - 30.

_____. " Delphi : A strategy for Decision Implementatin." Educational
Planning 1 (October 1974) : 42

Sunthorn Kohbantaui. "Adult Education in Thailand : A Need Assesment."

Dissertation, Department of Educational Administration and
the Graduate School, University of Oregon, 1978.

Thornton and others. " Decision Making with Delphi - Thecniques, -

Bayesian procedure and Monte Carlo simulation." Planning and
Changing 6 (1975) : 17.

ภาคผนวก

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

สูตรสถิติที่ใช้และตัวอย่างการคำนวณ

1. การหามัชฐาน (Gene V and Julian C 1970 : 58 - 59)

สูตรที่ใช้ในการคำนวณหาค่ามัชฐานของแต่ละข้อควมมีดังนี้

$$\text{มัชฐาน} = L + \frac{I \left[\frac{N}{2} - F_1 \right]}{F_2}$$

เมื่อ	L	คือขีดจำกัดกลางของอันดับคะแนนที่มีค่ามัชฐานอยู่
	I	คืออินตรัภาคชั้นคะแนน
	N	คือจำนวนความถี่
	F ₁	คือความถี่สะสมจากชั้นคะแนนต่ำสุดถึงชั้นคะแนนที่ต่ำกว่าชั้นคะแนนที่มีค่ามัชฐานอยู่
	F ₂	คือความถี่ของชั้นที่มีค่ามัชฐานตกอยู่

ตัวอย่างการคำนวณ

ข้อที่ 1

คะแนน	ความถี่	ความถี่สะสม
5	14	20
4	5	6
3	1	1
2	-	-
1	-	-

เพราะฉะนั้น มัชฐาน = $4.5 + \frac{1 \left[\frac{21}{2} - 6 \right]}{14}$

= $4.5 + 0.32$

= 4.82

2. การหาพิสัยระหว่างควอไทล์ (Gene V and Julian C 1970: 77)

พิสัยระหว่างควอไทล์ คือค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับควอไทล์ที่ 1
 สูตรที่ใช้ในการคำนวณนี้ใช้สูตรเกี่ยวกับการหามัธยฐาน เพียงแต่แทนค่า $\frac{N}{2}$ ด้วย $\frac{N}{4}$
 ในการหาควอไทล์ที่ 1 และแทนค่า $\frac{N}{2}$ ด้วย $\frac{3N}{4}$ ในการหาค่าควอไทล์ที่ 3

ตัวอย่างการคำนวณ

ข้อที่ 1

$$\begin{aligned} \text{ควอไทล์ที่ 1} &= 3.5 + \frac{1 \left[\frac{21}{4} - 1 \right]}{5} \\ &= 3.5 + 0.85 \\ &= 4.35 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ควอไทล์ที่ 3} &= 4.5 + \frac{1 \left[\frac{3 \times 21}{4} - 1 \right]}{14} \\ &= 4.5 + 0.69 \\ &= 5.19 \end{aligned}$$

$$\text{พิสัยระหว่างควอไทล์} = 5.19 - 4.35 = 0.84$$

ภาคผนวก ข.

ที่ ทม.

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

29

ธันวาคม 2524

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย

เรียน

เนื่องด้วย นางสาว พงศ์ลิริ สำลี นิสิตปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเรื่อง " แนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทย ในอนาคต " ในการนี้ นิสิตจำเป็นต้องทำการสำรวจเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยการแจกแบบสอบถามแก่ท่าน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ให้นิสิตได้เข้าพบเพื่อเรียนชี้แจงรายละเอียดด้วยตนเอง และขอได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ

บัณฑิตวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งในความกรุณาของท่าน และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สรชัย พิศาลบุตร)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

แนวโน้มการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทย ในอนาคต

คำชี้แจง

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการระดมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาอกระบบโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้มาซึ่งความคิดเห็นที่สอดคล้องและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจะช่วยให้ทราบแนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยในอนาคต อันจะนำไปเป็นประโยชน์ในการพิจารณาวางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมไทยโดยส่วนรวม

การวิจัยครั้งนี้จะใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Techniques) โดยจะถามความคิดเห็นจากท่าน 3 ครั้งด้วยกัน ครั้งแรกมีจุดมุ่งหมายที่จะให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอนาคตของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งอาจต้องใช้เวลาในการตอบคำถามมาก แต่ในครั้งต่อไปการตอบจะใช้เวลาน้อยกว่าเดิม เพราะเป็นการให้น้ำหนักข้อความเห็นเท่านั้น และเพื่อความเที่ยงตรงของการวิจัยช่วงระยะเวลาการตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 และรอบที่ 2 ควรเป็นระยะเวลาไม่ห่างกันมากนัก ทั้งนี้จึงขอความกรุณาท่านโปรดตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 นี้ภายใน 1 สัปดาห์

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามครบทั้ง 3 ครั้ง การมีส่วนร่วมในการตอบแบบสอบถามครบทั้ง 3 ครั้งมีความสำคัญเป็นที่สูง และมีความหมายอย่างยิ่งสำหรับความเที่ยงและความตรงของการวิจัยครั้งนี้ เมื่อเสร็จการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจะส่งผลการวิจัยมาให้ท่านทราบ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

พงศ์สิริ สำลี

ผู้วิจัย

แบบสอบถามรอบที่ 1

แนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยในอนาคต
(ในปี พ.ศ. 2535)

คำชี้แจง

ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ใช้ในที่นี้ หมายถึงกิจกรรมทางการศึกษาใดๆที่จัดขึ้นนอกระบบการศึกษา ไม่ใช่แค่เฉพาะสถาบันทางการศึกษาเป็นผู้จัด และไม่ว่าจะจัดแยกหรือจะจัดเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของกิจกรรมใหญ่ของหน่วยงานใด ทั้งนี้ประสงค์จะให้บริการแก่ผู้เรียนที่มีความต้องการเรียนเฉพาะเรื่อง และให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการเรียนเฉพาะเรื่องนั้นๆ โดยมีหลักสูตรในระยะเวลาดสั้น

1. ในปัจจุบันปรัชญาการศึกษานอกระบบโรงเรียนยังไม่ชัดเจนและมีความหมายต่างกันตามแต่ที่ผู้สนใจจะให้ความสำคัญ นักการศึกษาบางท่านยึดแนวคิดที่ว่าจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดเป็น บางท่านคิดว่าเป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้บุคคลรู้จักพึ่งตนเอง และมีนักการศึกษาส่วนมากมักจะมองการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนไม่ไกลไปจากการศึกษาในระบบโรงเรียน เพราะมักจะมุ่งเอาการเรียนหนังสือเป็นเรื่องสำคัญ และมุ่งเอาการรู้หนังสือเป็นเรื่องหลัก

ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างไร และท่านคิดว่าในปีพ.ศ. 2535 ปรัชญาและเป้าหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะมีลักษณะอย่างไร

2. บทบาทของการศึกษานอกระบบโรงเรียนเท่าที่เป็นอยู่ คือบทบาทในการพัฒนาคนซึ่งจะเน้นในด้านให้ความรู้ ทักษะ พัฒนาค่านิยม จิตใจ ทศนคติ นอกจากนี้ยังมีบทบาทต่อการพัฒนากำลังคนและเศรษฐกิจ บทบาทต่อการพัฒนาสังคมและการเมือง และบทบาทต่อการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ

ในความคิดของท่าน คิดว่าบทบาทของการศึกษานอกระบบโรงเรียนในปี พ.ศ. 2535 ควรจะมีบทบาทอย่างไร และเน้นหนักไปทางด้านไหน

3. ในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5 ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายประชากรไว้ 2 กลุ่ม คือกำหนดเป็นช่วงอายุ และกำหนดเป็นกลุ่มที่ค่อยโอกาสทางการศึกษา สำหรับกลุ่มช่วงอายุ ประชากรที่มีอายุ 12-25 ปี จะเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญมากที่สุด อายุ 0-6 ปี และ 26 ปีขึ้นไปให้ความสำคัญรองลงมา ส่วนเด็กและเยาวชนในช่วงอายุ 7-11 ปีที่ไม่ได้เข้าศึกษาในระบบโรงเรียนรวมทั้งผู้สูงอายุไม่ได้กล่าวถึง

ท่านคิดว่าในปีพ.ศ. 2535 กลุ่มเป้าหมายประชากรในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนกลุ่มไหนเป็นกลุ่มที่จะต้องให้บริการอย่างเร่งด่วนที่สุด และจะแบ่งกลุ่มเป้าหมายประชากรอย่างไร จึงจะทำให้เกิดความเหมาะสม และเป็นการเปิดโอกาสให้ได้รับบริการอย่างเสมอภาคกัน

4. กิจกรรมที่จัดในปัจจุบัน แบ่งออกได้เป็นประเภทดังนี้ คือกิจกรรมที่เป็น ความรู้พื้นฐาน เช่นสายสัมพันธ์ เบ็ดเสร็จ กิจกรรมที่ก่อให้เกิดทักษะและเพิ่มรายได้ ทางเศรษฐกิจ กิจกรรมที่เป็นข้อมูลข่าวสาร และกิจกรรมเพื่อพัฒนาครอบครัวและชุมชน กิจกรรมดังกล่าวข้างต้นจัดครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายกลุ่มต่างๆ

ท่านคิดว่ากิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่จัดขึ้นในปัจจุบันนี้เหมาะสมหรือไม่อย่างไร และแนวโน้มของการจัดกิจกรรมในปีพ.ศ. 2535 จะเป็นไปในลักษณะใด

5. รูปแบบและกลยุทธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในปัจจุบันอาจแยกได้หลายรูปแบบดังนี้คือ รูปแบบการฝึกอบรม รูปแบบการให้การศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ รูปแบบการส่งเสริมการอ่านในชนบท รูปแบบการจัดกลุ่มสนใจ รูปแบบการสัมมนา ฯลฯ ซึ่งรูปแบบที่จัดขึ้นเหล่านี้จะมุ่งให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนมากที่สุด

ท่านคิดว่ารูปแบบและกลยุทธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเหมาะสมหรือไม่อย่างไร และแนวโน้มของรูปแบบและกลยุทธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในปี พ.ศ. 2535 ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายประชากร รวมทั้ง ประหยัดและมีประสิทธิภาพมากที่สุดควรจะมีลักษณะอย่างไร

6. เนื่องจากการบริหารการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ดำเนินการอยู่ภายใต้หน่วยงานของรัฐจะต้องเป็นไปตามระเบียบและกฎเกณฑ์ของแต่ละหน่วยงานเจ้าสังกัด ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างไร และในปีพ.ศ. 2535 การบริหารการศึกษานอกระบบโรงเรียนควรจะเป็นไปในรูปใดเพื่อให้เกิดความยืดหยุ่น คล่องตัวและเปลี่ยนแปลงทันต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายประชากร รวมทั้งเหมาะสมกับเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

7. ในการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการที่จะทำให้กิจกรรมนั้นประสบความสำเร็จก็คือผู้สอนหรือวิทยากร ซึ่งผู้สอนหรือวิทยากรทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในแนวความคิด มีความอดทนเสียสละ และมีอุดมการณ์ รวมทั้งเข้าใจเทคนิควิธีและเป้าหมายเฉพาะของโครงการต่างๆ ที่จัดอยู่ จึงเป็นเรื่องที่ต้องการความสนับสนุนจากทุกๆ ฝ่าย เพื่อบุคคลเหล่านี้จะเป็นกำลังหลักให้กับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ท่านคิดว่าการบริหารบุคลากรทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารหรือผู้สอน เหมาะสมหรือไม่อย่างไร และแนวโน้มการบริหารบุคลากรเหล่านั้นในปี พ.ศ. 2535 จะเป็นไปในลักษณะใด

8. โดยที่การศึกษานอกระบบโรงเรียนได้มีหน่วยงานต่างๆทั้งของรัฐและเอกชน
ดำเนินการอยู่เป็นจำนวนมาก มีวัตถุประสงค์ เป้าหมายและวิธีการจัดแตกต่างกันไปใน
หลายเรื่อง หลายสาขา จึงควรมีการประสานงานกันเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไป
อย่างเหมาะสม

ท่านคิดว่า การประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน
ควรจะเป็นไปในรูปใด และในปีพ.ศ. 2535 การประสานระหว่างหน่วยงานต่างๆจะ
มีลักษณะอย่างไร

9. ถึงแม้รัฐจะพยายามจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน
ให้มีความสัมพันธ์กันมากขึ้น เพื่อสนองนโยบายของรัฐ แต่จากข้อมูลปรากฏอยู่และ
ความคิดเห็นของผู้ที่กำหนดนโยบายด้านนี้ปรากฏว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษา
นอกระบบโรงเรียนกับในระบบโรงเรียนที่รัฐได้พยายามจัดขึ้นยังมีน้อย

ท่านคิดว่าแนวทางในการจัดให้มีความสัมพันธ์กันระหว่างการศึกษาอกระบบ
โรงเรียนกับการศึกษาในระบบโรงเรียนควรส่งเสริมสนับสนุนอย่างไรในปัจจุบันและ
แนวโน้มในปี พ.ศ. 2535 จะเป็นไปในลักษณะใด

10. ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะต้องมีการเตรียมบุคลากรทาง
 ด้านนี้ด้วย ซึ่งมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการเตรียมบุคลากรคือ สถาบันที่จัดการเรียน
 การสอนทางด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนทั้งของรัฐและเอกชนดำเนินการเตรียม
 บุคลากรอยู่

ท่านคิดว่าบทบาทของหน่วยงานดังกล่าวที่มีต่อการเตรียมบุคลากรทาง
 การศึกษานอกระบบโรงเรียนควรจะเป็นไปในรูปใดในปัจจุบัน และแนวโน้มในปี
 พ.ศ. 2535 จะมีลักษณะอย่างไร

11. ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนนอกจากกรมการศึกษานอกโรง
 เรียนแล้ว ท่านคิดว่าในปัจจุบันหน่วยงานใดที่ควรจะมีบทบาทต่อการจัดการศึกษานอก
 ระบบโรงเรียนด้วย และในปีพ.ศ. 2535 หน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน
 ควรจะมีหน่วยงานใดบ้าง และแต่ละหน่วยงานนั้นควรจะมีบทบาทอย่างไร

สถาบันวิจัยประชากร
 และสังคม มหาวิทยาลัย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

12. การวิจัยไม่ว่าจะเป็นทางด้านการศึกษา หรือสาขาอื่นๆจะเน้นการวิจัย เพื่อความรู้ใหม่ การวิจัยเพื่อนำหลักการไปประยุกต์ใช้ ฯลฯ ซึ่งจะเอื้ออำนวยต่อการ พัฒนาประเทศได้ และผลที่ได้จากการวิจัยเหล่านี้จะนำไปสู่การวางแผนการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม การกำหนดนโยบายทางการศึกษาและการจัดโครงการ สำหรับการวิจัยทาง การศึกษานอกระบบโรงเรียนก็เช่นเดียวกัน มีการวิจัยเพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายประชากร และเพื่อศึกษาเกี่ยวกับโครง การใดโครงการหนึ่ง ตลอดจนการประเมินผล และการติดตามผล แต่การวิจัยที่ได้ กระทำอยู่ยังกระจุกกระจายและอยู่ในลักษณะต่างๆ

ท่านคิดว่าแนวทางในการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปัจจุบันควรเป็นอย่างไร เน้นการวิจัยทางด้านไหน ใช้วิธีวิจัยอย่างไร และใคร หรือหน่วยงานใดควรเป็นผู้ทำการวิจัย และในปี พ.ศ. 2535 แนวทางในการวิจัยควร จะเป็นอย่างไร หรือมีลักษณะใด และควรส่งเสริมด้วยวิธีการใดที่จะทำให้เกิดการวิจัย ทางด้านนี้เพิ่มขึ้นและกว้างขวางยิ่งขึ้น

13. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2535

แบบสอบถามรอบที่ 2

แนวโน้มนៃของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยในอนาคต

ผู้วิจัยต้องขอกราบขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่านที่ได้กรุณาช่วยแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มนៃของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยในอนาคต ในแบบสอบถามรอบที่ 1 สำหรับแบบสอบถามรอบที่ 2 นี้เป็นความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้น 23 คนที่รวบรวมได้จากรอบที่ 1 โดยผู้วิจัยพยายามอย่างยิ่งที่จะคงรูปภาพ ส่วนวนเดิมของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และขณะเดียวกันก็ได้ลดความซ้ำซ้อนของข้อความลงด้วย จุดมุ่งหมายในการตอบแบบสอบถามรอบนี้ก็เพื่อให้นักผู้เชี่ยวชาญให้อันกับสำคัญของข้อความแต่ละข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วย และคิดว่าจะเป็นไปได้ในปี พ.ศ. 2535

เพื่อความเที่ยงตรงของการวิจัย ช่วงระยะเวลาในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ควรเป็นระยะเวลาที่ไม่ห่างกันมากนัก ดังนั้นจึงขอความกรุณาท่านโปรดตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 นี้ภายใน 1 สัปดาห์

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามครบทั้ง 3 รอบ และขอกราบขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

พงศ์สิริ สำลี
ผู้วิจัย

คำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสอบถาม

1. แนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยในอนาคต ที่ผู้วิจัยศึกษา
นี้หมายถึงปี พ.ศ. 2535
2. การศึกษานอกระบบโรงเรียนหมายถึง กิจกรรมทางการศึกษาใดๆที่จัดขึ้นนอกระบบ
การศึกษา ไม่ใช่แต่เฉพาะสถาบันการศึกษาเป็นผู้จัด และไม่ว่าจะจัดแยกหรือจะจัด
เป็นส่วนประกอบที่สำคัญของกิจกรรมใหญ่ของหน่วยงานใด ทั้งนี้ประสงค์จะให้บริการ
แก่ผู้เรียนที่มีความต้องการเรียนเฉพาะเรื่องนั้นๆโดยมีหลักสูตรในระยะเวลาสั้น
3. ให้ผู้เชี่ยวชาญให้อันดับคะแนนตามที่คุณเชี่ยวชาญเห็นด้วย
ลำดับคะแนนที่ให้มีความหมายดังนี้
5 หมายถึง เป็นไปได้มากที่สุด หรือเห็นด้วยมากที่สุด
4 หมายถึง เป็นไปได้มาก หรือเห็นด้วยมาก
3 หมายถึง เป็นไปได้ปานกลาง หรือเห็นด้วยปานกลาง
2 หมายถึง เป็นไปได้น้อย หรือเห็นด้วยน้อย
1 หมายถึง เป็นไปได้น้อยที่สุด หรือเห็นด้วยน้อยที่สุด
4. คำว่า "เน้น" ในที่นี้หมายถึงให้ความสำคัญมากที่สุด

ข้อความ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
<u>ตัวอย่าง</u>					
(0) ทั่วไปในอนาคตไม่จำเป็นต้องมีการศึกษานอกระบบโรงเรียน					
<u>ปรัชญาและเป้าหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน</u>					
(1) การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะยึดความต้องการและการมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาของประชาชนเป็นหลัก					
(2) การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะตong เน้นความสำนึกของประชาชนในฐานะเป็นพลเมืองที่มีภาระหน้าที่ต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์					

ข้อความ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
(3) การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเน้นการศึกษาตลอดชีวิต					
(4) การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะยึดความเชื่อในเรื่องเสรีภาพของมนุษย์และความเสมอภาคในโอกาสของมนุษย์ อันหมายรวมถึงความสามารถที่มนุษย์ทุกคนควรมีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตน เพื่อศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์					
(5) การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเน้นให้คนคิดเป็นและรู้จักพึ่งตนเอง					
(6) การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเน้นการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้พลัดโอกาสการศึกษาในระบบโรงเรียน					
<u>บทบาทของการศึกษานอกระบบโรงเรียน</u>					
(7) การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะมีบทบาทในการพัฒนาคนทั้งด้านร่างกาย ความคิด ความรู้ ความสามารถ					
(8) การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะมีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ					
(9) เนื่องจากในอนาคตสังคมจะหันเหไปสู่อุตสาหกรรมและเครื่องจักรกลมากขึ้น ดังนั้นการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเน้นหนักด้านการพัฒนาจิตใจและทัศนคติ					
(10) การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะมีบทบาทในการพัฒนากำลังคนที่ยอยู่นอกระบบโรงเรียน					

ข้อความ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
(11) ทั่วไปบทบาทของการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเป็นเช่นเดียวกับในปัจจุบันนี้ แต่จะชักขึ้นในแง่ที่ว่าการศึกษาอกระบบโรงเรียนเป็นส่วนไหนของระบบการศึกษาทั้งหมด ตามความคิดเรื่องการศึกษาตลอดชีวิต					
(12) การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะมีบทบาทในการพัฒนาคนในเขตชนบทยากจนให้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น					
(13) การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะมีบทบาทในการวางรากฐานของสังคมให้เป็นสังคมการศึกษาที่มีความสำคัญทางการเมืองและการปกครองมากขึ้น					
(14) บทบาทของการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเป็นอย่างไรนั้นจะขึ้นอยู่กับว่าเป็นงานของหน่วยงานใด เพราะแต่ละหน่วยงานย่อมจะรับผิดชอบต่างกัน					
(15) การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเน้นบทบาทให้คนทันสมัย ควบเทคนิควิทยาการสมัยใหม่ เน้นหนักไปในการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ไม่สร้างปัญหาภาวะมลพิษ					
(16) ทั่วไปบทบาทของการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเน้นการทำงานอาชีพ การทำมาหากินมากกว่าการเรียนต่อในระดับสูงเพื่อรับประกาศนียบัตร					
(17) ทั่วไปการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะมีบทบาทในการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ					

ข้อความ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1					
กลุ่มเป้าหมายประชากรในการจัดการศึกษานอกระบบ โรงเรียนในอนาคต ที่ต้องให้บริการอย่างเร่งด่วนที่ สุดควรเป็นดังนี้					
1. กลุ่มเกษตรกรผู้ยากไร้					
2. กรรมกรในโรงงาน					
3. ประชาชนในแหล่งชุมชนแออัด					
4. กลุ่มเด็กอายุ 0-6 ปี					
5. กลุ่มเด็กอายุ 7-15 ปีที่ยุ่่นอกระบบโรงเรียน					
6. กลุ่มอายุ 12-25 ปีที่ไม่ม้งานทำหรือทำงานราย ได้ต่ำ					
7. กลุ่มผู้ใหญ่ที่อายุ 25-45 ปีที่การศึกษาต่ำ เป็น แรงงานไร้ฝีมือ และรายได้ต่ำ					
8. ทุกคนทุกกลุ่มมีความสำคัญเท่ากัน เพราะเป็น การศึกษาตลอดชีวิต					
9. กลุ่มผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป)					
10. กลุ่มคนที่จะมีส่วนในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก					
<u>เนื้อหาและกิจกรรม</u>					
(18) ถือเป็นแก่นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดทักษะและเพิ่มราย ได้ทางเศรษฐกิจ					
(19) กิจกรรมที่เป็นความรูพื้นฐานจะลดความสำคัญลง					

ข้อความ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
(20) ทั่วไปกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเน้นกิจกรรมที่จัดเพื่อให้นักมีความรู้ทันต่อวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงไป					
(21) ทั่วไปจะเน้นกิจกรรมเพื่อพัฒนาครอบครัวและชุมชน โดยการจัดกิจกรรมทางการศึกษาเพื่อมวลชน					
(22) แนวโน้มของการจัดกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะขึ้นอยู่กับกำลังแรงงานและกำลังเงินที่มีอยู่ของแต่ละหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบรวมทั้งจะจัดตามเป้าประสงค์ของหน่วยงานนั้นๆ					
(23) การจัดกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนควรจะกำหนดความต้องการ ทั้งความต้องการส่วนบุคคลและความต้องการของสังคมก่อน จึงจะจัดบริการได้ถูกต้องและผสมผสานกันในทิศทางที่ดีขึ้น					
<u>รูปแบบและกลยุทธ์ในการจัด</u> (24) รูปแบบและกลยุทธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนต่อไปจะเป็นรูปแบบการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพที่จะทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น					

ข้อความ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
(25) ต่อไปจะต้องจัดรูปแบบการเรียนลักษณะกลุ่มสนใจและการจัดบรรยากาศแลกเปลี่ยนให้มาก					
(26) รูปแบบและกลยุทธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนต่อไปจะต้องให้ความสำคัญแก่ระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง การใช้สื่อสารมวลชนเพื่อการศึกษา การใช้รูปแบบการเรียนรู้อิงท้องถิ่นตามขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมที่ชาวบ้านคุ้นเคย					
(27) จะใช้รูปแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับกลุ่มเป้าหมายประชากรและสภาพการณ์ต่างๆ เช่น ถิ่นที่อยู่ ทรัพยากรและศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่มีอยู่เดิมในท้องถิ่น หรือสภาวะในการยอมรับของคนในสังคมเป็นเครื่องประกอบในการพิจารณา และควรจะใช้หลายๆรูปแบบผสมผสานกัน					
(28) รูปแบบและกลยุทธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในอนาคตจะเป็นรูปแบบการส่งเสริมการอ่าน					
(29) รูปแบบและกลยุทธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเป็นรูปแบบใดนั้นจะขึ้นอยู่กับระดับความสำคัญในความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
<u>การบริหารการศึกษานอกระบบโรงเรียน</u>					
(30) ลักษณะการบริหารงานการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะต้องมีข้าราชการประจำน้อยที่สุด เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นด้านสภาวะในการฝึกอบรม					

ข้อความ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
(31) ลักษณะงานของการศึกษานอกระบบโรงเรียนควรเป็นสำนักงานและทุกหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนต้องประสานกันภายใต้สำนักงานนั้น					
(32) คอไปจะแบ่งกลุ่มคนหรือลักษณะงานไปทำ โดยการกำหนดพื้นที่ให้ชัดเจนว่าใครทำอะไร และกำหนดกิจกรรมให้มีลำดับความสำคัญว่าควรจะทำอะไรก่อนหลังในพื้นที่นั้น และจะต้องกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่แน่นอนด้วย					
(33) จะเปิดโอกาสอย่างกว้างขวางให้องค์กรเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยภายใต้การวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน					
(34) คอไปทุกหน่วยงาน จะมีบทบาทตามสภาพของตนและตามธรรมชาติของการศึกษานอกระบบโรงเรียน เช่น ให้ความรู้ได้แก่การสอน วิชาสามัญ ให้ความชำนาญได้แก่การฝึกฝีมือ เพิ่มทักษะ ให้บริการ เช่น แนะนำอาชีพ จัดหางาน					
(35) จะมีการปรับระเบียบกฎเกณฑ์บางอย่างให้สอดคล้องกับการดำเนินงานซึ่งต้องอาศัยความยืดหยุ่นและความคล่องตัวเป็นหลัก					
(36) การบริหารการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะจัดควบคู่ไปกับการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน เพราะระบบโรงเรียนมีกระจัดกระจายไปทุกท้องถิ่น หากมีการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนควบคู่ไปกับการศึกษาในระบบโรงเรียนจะเป็นการบริหารที่คุ้มค่าที่สุด					

ข้อความ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
(37) จะมอบอำนาจและกระจายอำนาจออกไปสู่ระดับท้องถิ่นมากขึ้น เพื่อ ให้งานคล่องตัวทันต่อเหตุการณ์และสนองความต้องการของกลุ่ม เป้าหมายได้ตรงจุด					
(38) ถ้ากลไกของรัฐและโครงสร้างการบริหารยังไม่เปลี่ยนแปลง การบริหารการศึกษาในระบบโรงเรียนในอนาคตก็จะต้องเป็น ไปตามระเบียบกฎเกณฑ์ของการบริหารราชการแผ่นดินดังเช่น ปัจจุบัน					
(39) จะมีการทบทวนบทบาทของกรมการศึกษานอกโรงเรียนอยู่ตลอดเวลา					
(40) กรมการศึกษานอกโรงเรียนจะลดบทบาททางด้านปฏิบัติการลง แต่เพิ่มบทบาททางด้านวางแผน ประสานงาน ให้การสนับสนุน ทางด้านงบประมาณและวิชาการเพิ่มขึ้น					
(41) ทุกหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะต้องเข้าใจเกี่ยวกับ แนวคิดของการศึกษานอกระบบโรงเรียนตรงกัน					
(42) จะมีการฝึกบุคลากรทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้มีคุณภาพ สูงขึ้น และให้มีคุณธรรม เสียสละ อดทน จริงจังและจริง ใจที่จะช่วยเหลือประชาชน					
(43) วิทยากรทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะทำตัวเป็นผู้คอยเสนอ แนะช่วยเหลือให้ผู้เรียนเกิดความคิดเสรี และเป็นตัวของตัวเอง มากกว่าทำตัวเป็นผู้สอน					
(44) จะมีการติดตามผลอย่างจริงจังเกี่ยวกับบุคลากรที่ได้รับการฝึกอบรม ไปแล้วว่าได้ผลเพียงไร					

ข้อความ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
(45) ผู้บริหารการศึกษาจากระบบโรงเรียน ควรจะได้มาจากผู้มีประสบการณ์จากการศึกษจากระบบโรงเรียน					
(46) บุคลากรทางการศึกษจากระบบโรงเรียนจะควรรู้ทั้งเนื้อหาและรู้จักการถ่ายทอดความรู้ และวิธีการที่จะนำความรู้ไปใช้กับชีวิตจริง ทั้งจะต้องเป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและได้รับการฝึกฝนมาโดยเฉพาะ					
(47) จะมีข้อกำหนดเพื่อบังคับให้บุคลากรต้องเข้ารับการอบรมเสียก่อน จึงจะมีสิทธิ์เป็นผู้บริหารหรือผู้สอนได้					
(48) ท่อไปจะใช้ประชาชนสอนประชาชนด้วยกันมากขึ้นกว่าเดิม					
(49) ผู้สอนท่อไปจะใช้ครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนภาคปฏิบัติมากขึ้นกว่าเดิม					
(50) ท่อไปทุกฝ่ายจะเห็นความจำเป็นในเรื่องการฝึกอบรมบุคลากรทางด้านการศึกษาจากระบบโรงเรียนด้วยการให้การสนับสนุนค่านงบประมาณ					
(51) การฝึกอบรมบุคลากรใหม่มีอุดมการณ์นั้น ผู้ฝึกจำเป็นต้องมีอุดมการณ์ ดังนั้นจึงควรใช้บุคลากรประจำการ ซึ่งมีอุดมการณ์เป็นผู้ถ่ายทอดอุดมการณ์ให้แก่ผู้ที่จะมาเป็นบุคลากรต่อไป					
(52) จะต้องให้รางวัล ความดี ความชอบ แก่บุคลากรที่ทำงานด้วยความเสียสละ					
(53) ในการคัดเลือกคนเข้ามาเป็นบุคลากร จะต้องมึหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกที่ดี					

ข้อความ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
(54)ต่อไปจะมีบุคลากรทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนหลายๆประเภท ทั้งข้าราชการ อาสาสมัครมีรายได้ตอบแทน และอาสาสมัครที่ไม่มีรายได้ตอบแทน เพื่อจะได้ขยายบริการไปได้กว้างขวางยิ่งขึ้น					
<u>การประสานงาน</u> (55)จะมีการแก้ไขระเบียบต่างๆโดยเฉพาะระเบียบเกี่ยวกับการศึกษา ในระบบโรงเรียนที่จะเป็นอุปสรรคในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน					
(56)จะมีมูลนิธิ หรือสมาคมการศึกษานอกระบบโรงเรียนทำงานประสานควบคู่ไปกับหน่วยงานของรัฐ					
(57)การศึกษานอกระบบโรงเรียนมีคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นผู้รับผิดชอบในการประสานงานในระดับนโยบาย					
(58)การศึกษานอกระบบโรงเรียนนอกจากประสานกันภายในภาคการศึกษาเองแล้ว ยังจะต้องประสานกันระหว่างภาคการศึกษา กับภาคเศรษฐกิจและสังคมอื่นๆ					
(59)จะมีการประสานงานในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล โดยจัดเป็นหน่วยงานที่มีลักษณะงานทั่วไปเป็นแกนกลางและหน่วยงานเทคนิคเฉพาะเป็นหน่วยสนับสนุนการดำเนินงานและวางแผนร่วมกัน					
(60)ต่อไปจะมีการประสานงานโดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก					
(61)กรมการพัฒนาชุมชนจะเป็นแกนกลางในการประสานงาน แล้วจึงเอาทุกหน่วยงานเข้าร่วมโดยมีสายการควบคุมอยู่กับคณะกรรมการบริหารการพัฒนาชนบทแห่งชาติ					

ข้อความ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
(62) เนื่องจากการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีเป้าหมายใหญ่เพื่อประชาชนในชนบทที่มีการศึกษาค่ำ โครงสร้างที่รัฐกำหนดเพื่อการพัฒนาชนบทคือสภาตำบล ดังนั้นสภาตำบลจึงเหมาะที่จะเป็นผู้ประสานงานในระดับท้องถิ่น					
(63) การประสานงานระดับปฏิบัติการ จะมีองค์กรในการประสานงาน ซึ่งองค์กรนั้นคือศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด					
(64) จะมีหน่วยประสานงานเพื่อทำหน้าที่ประสานงานเพียงอย่างเดียว โดยไม่ต้องปฏิบัติการ					
(65) ท่อไปองค์กรการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียนรวมทั้งแบบธรรมดาวิสัยจะผสมผสานกัน และจะมีความสัมพันธ์กันมากขึ้นในการตอบสนองความต้องการของประชาชนร่วมกัน					
(66) เนื่องจากการศึกษาทั้ง 2 ระบบมุ่งบริการคนสังคมเดียวกัน ฉะนั้นจึงต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดทั้งในคานหลักการ แนวคิดและวิธีการ					
(67) การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเป็นการจัดเพื่อเสริมและสานต่อสิ่งที่การศึกษาในระบบโรงเรียนได้วางรากฐานไว้แล้ว					
(68) ท่อไปการศึกษาทุกระดับจะต้องบริการชุมชน ทำสถาบันให้เป็นสถานศึกษาของชุมชน มีหลายลักษณะ หลายหลักสูตรตามความต้องการของชุมชน					

ข้อความ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
(69) จะให้เฉพาะหน่วยงานหรือสถาบันทางการศึกษาในระบบโรงเรียนที่มีความพร้อมเท่านั้นจัดดำเนินการศึกษานอกระบบโรงเรียนได้					
(70) ท่อไปการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะทำทั้งทางด้านการและการบริหาร เช่นการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาบุคลากร การจัดสายบริหารงาน ฯลฯ					
(71) จะมีการประสานงานกันระหว่างผู้ผลิตบุคลากรและผู้ใช้บุคลากรทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนอย่างใกล้ชิด และจะต้องมีหน่วยควบคุมมาตรฐานด้วย ซึ่งจะเป็นมาตรฐานการผลิตและมาตรฐานการใช้					
<u>การฝึกอบรมและหลักสูตรในการเตรียมบุคลากรทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน</u>					
(72) สถาบันอุดมศึกษาจะต้องศึกษาปัญหาและความต้องการของหน่วยปฏิบัติเพื่อบรรจุในหลักสูตรและหน่วยปฏิบัติจะต้องแสวงหาวิทยากรและแนวความคิดใหม่ๆ จากสถาบันการศึกษา					
(73) จะมีสถาบันระดับชาติ เป็นหน่วยงานกลางในการเตรียมและพัฒนาบุคลากรเพื่อผสมผสานและให้ทิศทาง แนวทางแก่สถาบันการศึกษาทุกระดับ					
(74) จะต้องวิเคราะห์ถึงลักษณะงานของแต่ละหน่วยงานที่มีกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน และจะเน้นการนำไปใช้ และมีทักษะในการปฏิบัติงานมากขึ้น ส่วนทางด้านทฤษฎี หลักการ จะเน้นน้อยลง					

ข้อความ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
(75) สถาบันอุดมศึกษาที่ทำการผลิตบุคลากรทางการศึกษานอกระบบ โรงเรียนจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทางการศึกษา นอกระบบโรงเรียนให้ชัดเจนขึ้น					
(76) สถาบันอุดมศึกษาจะเป็นผู้จัดการฝึกอบรมในลักษณะการฝึกก่อน เข้าปฏิบัติการ (Pre-service Training) โดยบรรจุ ในหลักสูตรปกติ ส่วนหน่วยงานปฏิบัติจะจัดการฝึกอบรมระหว่าง ปฏิบัติการ (In-service Training) เพื่อให้มีความเข้าใจกัน ยิ่งขึ้น					
<u>การวิจัยทางด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน</u>					
(77) จะมีการวิจัยถึงสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ประชากร เพื่อจะได้จัดบริการได้ถูกต้อง					
(78) สำหรับโครงการต่างๆทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่จัดขึ้น จะมีการประเมินผลอย่างเป็นระบบทั้งโครงการโดยเฉพาะที่ทรง ค. มวลุประสงค์ของโครงการนั้นๆ					
(79) จะเน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)					
(80) สถาบันอุดมศึกษาควรทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องของปัญหาหรือนว คิดเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน หรือทฤษฎีการเรียนรู้ การสอน					
(81) จะเน้นการวิจัยในเชิงที่จะหารูปแบบในการให้บริการตามความ ต้องการของกลุ่มเป้าหมายประชากร					
(82) ผู้ที่ควรทำการวิจัยคือกรมการศึกษานอกโรงเรียนเท่านั้น					

ข้อความ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
(83) เวลานั้นนักวิจัยยังไม่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาจากระบบโรงเรียนอย่างจริงจัง ดังนั้นจึงควรมีการเริ่มต้นด้วยการจัดให้มีการสัมมนา ระหว่างนักวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้โดยตรง ซึ่งการสัมมนา แบบนี้จะช่วยกำหนดงานวิจัยต่อไปได้					
(84) การกำหนดรูปแบบและวิธีการวิจัยจะเป็นการตกลงร่วมกันระหว่าง หน่วยงานปฏิบัติคือกรมกองที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานทางค่านวิชาการ คือสถาบันอุดมศึกษา โดยจะร่วมมือตั้งแต่การวางแผน ทำเนิ งาน และการนำผลการวิจัยไปใช้					
(85) จะมีสถาบันวิจัยทางการศึกษจากระบบโรงเรียนโดยเฉพาะ					
(86) การวิจัยต่อไปจะเน้นเฉพาะการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เท่านั้น					
(87) วิธีวิจัยต่อไปจะใช้ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ร่วมกัน และจะเป็นการวิจัยแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary Research)					
(88) วิธีที่จะส่งเสริมให้มีการวิจัยเพิ่มขึ้นและกว้างขวางยิ่งขึ้นมีดังนี้ 88.1 จะมีนักวิจัย นักคิด นักแก้ปัญหาเพิ่มขึ้น 88.2 จะมีการฝึกอบรมบุคลากรให้เห็นความสำคัญของการวิจัย 88.3 ผู้ปฏิบัติจะโฆษณาการวิจัยเพื่อปรับปรุงพัฒนา 88.4 มีทุน มีบรรยายภาคที่จะเอื้อต่อการวิจัย					

แบบสอบถามรอบที่ 3

แนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยในอนาคต

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามรอบที่ 3 ซึ่งเป็นรอบสุดท้ายของการวิจัย ผู้วิจัยได้แสดงความขอบคุณของแต่ละข้อความจากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญโดยระบุคำมีขยฐาน และคำพิสัยระหว่างควอไทล์ ที่คำนวณได้ และ ยังได้ระบุคะแนนการตอบของท่านในรอบที่ 2

คำมีขยฐานจะแสดงด้วยเครื่องหมาย * สีดำ

คำพิสัยระหว่างควอไทล์จะแสดงด้วยเครื่องหมาย []

คะแนนการตอบของท่านจะแสดงด้วยเครื่องหมาย * สีแดง

จุดมุ่งหมายในการตอบแบบสอบถามรอบนี้ เพื่อให้จะให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทบทวน คำตอบของตนเองแล้วอาจจะเปลี่ยนคำตอบใหม่ในการตอบครั้งสุดท้ายนี้ หรือจะยังคง ยืนยันคำตอบเดิม หากข้อใดมีการเปลี่ยนแปลงคำตอบ กรุณาเขียนเครื่องหมายถูก () ลงในช่องตัวเลือกใหม่และหากคำตอบของท่านครั้งล่าสุด ข้อใดมีใ้อยู่ในขอบเขตของ คำพิสัยระหว่างควอไทล์ กรุณาให้เหตุผลในการที่ท่านยังยืนยันคำตอบเดิมเฉพาะข้อที่อยู่นอกขอบเขตของคำพิสัยระหว่างควอไทล์เท่านั้น

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถาม รอบสุดท้ายนี้ภายใน 7 สัปดาห์ และขอกราบขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

พงศ์สิริ สำลี

ผู้วิจัย

ข้อความ	อันดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
(2) การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะต้งเน้นความสำนึก ของประชาชนในฐานะเป็นพลเมืองที่มีภาระหน้าที่ ต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์		*				
(3) การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเน้นการศึกษา ตลอดชีวิต		*				
(4) การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะยึดความเชื่อใน เสรีภาพของมนุษย์และความเสมอภาคของโอกาส ของมนุษย์ อันหมายรวมถึงความสามารถที่ มนุษย์ทุกคนควรมีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนเพื่อ ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์		*				
(5) การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเน้นให้คนคิดเป็น และรู้จักพึ่งตนเอง		*				
(6) การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเน้นการพัฒนา และปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้หลากหลายโอกาสการ ศึกษาในระบบโรงเรียน		*				
<u>บทบาทของการศึกษานอกระบบโรงเรียน</u>						
(7) การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะมีบทบาทในการ พัฒนาคนทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ ความ สามารถ		*				
(8) การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะมีบทบาทในการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ		*				

ข้อความ	อันดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
(9) เนื่องจากในอนาคตสังคมจะหันเหไปสู่อุตสาหกรรมและเครื่องจักรกลมากขึ้น ดังนั้นการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเน้นหนักด้านการพัฒนาจิตใจและทัศนคติ		*				
(10) การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะมีบทบาทในการพัฒนากำลังคนที่ยอยู่นอกระบบโรงเรียน		*				
(11) ทั่วไปบทบาทของการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเป็นเช่นเดียวกับในปัจจุบันนี้ แต่จะเข้มข้นในแง่ที่ว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาทั้งหมดตามความคิดเรื่องการศึกษาลดชีวิต		*				
(12) การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะมีบทบาทในการพัฒนาคนในเขตชนบทยากจนให้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น		*				
(13) การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะมีบทบาทในการวางรากฐานของสังคมให้เป็นสังคมการศึกษาที่มีความสำนึกทางการเมืองและการปกครองมากขึ้น		*				
(14) บทบาทของการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเป็นอย่างไรนั้นจะขึ้นอยู่กับว่าเป็นงานของหน่วยงานใด เพราะแต่ละหน่วยงานย่อมจะรับผิดชอบต่างกัน			*			

ข้อความ	อันดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
(15) การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเน้นบทบาทให้คน ทันสมัยด้วยเทคนิควิทยาการสมัยใหม่ เน้นหนักไป ในด้านการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ไม่สร้าง ปัญหาภาวะมลพิษ			*			
(16) ต่อไปบทบาทของการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะ เน้นการทำงานอาชีพ การทำมาหากินมากกว่าการ เรียนต่อในระดับสูงเพื่อรับประกาศนียบัตร		*				
(17) ต่อไปการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะมีบทบาทใน การตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ กลุ่มเป้าหมายประชากรในการจัดการศึกษานอก ระบบโรงเรียนในอนาคต ที่ต้องให้บริการอย่าง เร่งด่วนที่สุดควรเป็นดังนี้		*				
1. กลุ่มเกษตรกรผู้ยากไร้		*				
2. กรรมกรในโรงงาน		*				
3. ประชาชนในแหล่งชุมชนแออัด		*				
4. กลุ่มเด็กอายุ 0-6 ปี			*			
5. กลุ่มเด็กอายุ 7-15 ปีที่อยู่นอกระบบโรงเรียน			*			
6. กลุ่มอายุ 12-25 ปีที่ไม่มีงานทำหรือทำงานราย ได้ต่ำ			*			
7. กลุ่มผู้ใหญ่ อายุ 25-45 ปีที่การศึกษาต่ำเป็น แรงงานไร้ฝีมือ และรายได้ต่ำ			*			

ข้อความ	อันดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
8.ทุกคนทุกกลุ่มมีความสำคัญเท่ากัน เพราะ เป็นการศึกษาตลอดชีวิต			*			
9.กลุ่มผู้สูงอายุ(60 ปีขึ้นไป)			*			
10.กลุ่มคนที่จะมีส่วนในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก			*			
<u>เนื้อหาและกิจกรรม</u>						
(18)ต่อไปจะเน้นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดทักษะและ เพิ่มรายได้ทางเศรษฐกิจ			*			
(19)กิจกรรมที่เป็นความรู้พื้นฐานจะลดความ สำคัญลง			*			
(20)ต่อไปกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน จะเน้นกิจกรรมที่จัดเพื่อให้คนมีความรู้ทันต่อ วิทยาการที่เปลี่ยนแปลงไป		*				
(21)ต่อไปจะเน้นกิจกรรมเพื่อพัฒนาครอบครัวและ ชุมชน โดยการจัดกิจกรรมทางการศึกษา เพื่อมวลชน			*			
(22)แนวโน้มของการจัดกิจกรรมทางการศึกษา นอกระบบโรงเรียนจะขึ้นอยู่กับกำลังแรงงาน และกำลังเงินที่มีอยู่ของแต่ละหน่วยงานที่มี หน้าที่รับผิดชอบ รวมทั้งจะจัดตามเป้าประสงค์ ของหน่วยงานนั้น ๆ			*			

ข้อความ	อันดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
(23)การจัดกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน ควรจะกำหนดความต้องการ ทั้ง ความต้องการส่วนบุคคลและความต้องการของสังคมก่อน จึงจะจัดบริการได้ถูกต้อง และผสมผสานกันในทิศทางที่ชัดเจน	*					
<u>รูปแบบและกลยุทธ์ในการจัด</u> (24)รูปแบบและกลยุทธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนต่อไปจะเน้นรูปแบบการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพที่จะทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น		*				
(25)ต่อไปจะต้องจัดรูปแบบการเรียนลักษณะกลุ่มสนใจและการจัดบรรยากาศแลกเปลี่ยนให้มาก		*				
(26)รูปแบบและกลยุทธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนต่อไปจะต้องให้ความสำคัญกับระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง การใช้สื่อสารมวลชนเพื่อการศึกษา การใช้รูปแบบการเรียนรู้ของท้องถิ่นตามขนบธรรมเนียมที่ชาวบ้านคุ้นเคย	*					

ข้อความ	อันดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
(27) จะใช้รูปแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับกลุ่มเป้าหมายประชากรและสภาพการณ์ต่างๆ เช่น ดินที่อยู่ทรัพยากรและศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่มีอยู่เดิมในห้องดิน หรือสภาวะในการยอมรับของคนในสังคมเป็นเครื่องประกอบในการพิจารณาและควรใช้หลายรูปแบบผสมผสานกัน	*					
(28) รูปแบบและกลยุทธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในอนาคตจะเป็นรูปแบบส่งเสริมการอ่าน			*			
(29) รูปแบบและกลยุทธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเป็นแบบใดนั้นจะขึ้นอยู่กับระดับความสำนึกในความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง			*			
การบริหารจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน						
(30) ลักษณะการบริหารจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะต้องมีข้าราชการประจำน้อยที่สุด เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นด้านสภาวะในการฝึกอบรม			*			
(31) ลักษณะงานของการศึกษานอกระบบโรงเรียนควรเป็นสำนักงาน และทุกหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนต้องประสานกันภายใต้สำนักงานนั้น			*			

ข้อความ	อันดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
(32)ต่อไปจะแบ่งกลุ่มคนหรือลักษณะงานไปทำ โดยการกำหนดพื้นที่ให้ชัดเจนว่าใครทำอะไร และกำหนดกิจกรรมให้มีความสำคัญว่าควรจะทำอะไร ก่อนหลังในพื้นที่นั้น และจะต้องกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่แน่นอนด้วย		*				
(33)ต่อไปจะเปิดโอกาสอย่างกว้างขวางให้ครูเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยภายใต้การวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน		*				
(34)ต่อไปทุกหน่วยงาน จะมีบทบาทตามสภาพของคนและตามธรรมชาติของการศึกษานอกระบบโรงเรียน เช่น ให้ความรู้ ได้แก่การสอนวิชาสามัญ ให้ความชำนาญได้แก่การฝึกฝีมือ เพิ่มทักษะ ให้บริการ เช่น แนะนำอาชีพ จัดหางาน		*				
(35)จะมีการปรับระเบียบกฎเกณฑ์บางอย่างให้สอดคล้องกับการดำเนินงาน ซึ่งต้องอาศัยความยืดหยุ่นและความคล่องตัวเป็นหลัก		*				
(36)การบริหารการศึกษานอกระบบโรงเรียน จะจัดควบคุมไปกับการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน เพราะระบบโรงเรียนมีกระจัดกระจายไปทั่วท้องถิ่น หากมีการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนควบคู่ไปกับการศึกษาในระบบโรงเรียน จะเป็นการบริหารที่คุ้มค่าที่สุด		*				

ข้อความ	อันดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
(37) จะมอบอำนาจและกระจายอำนาจออกไปสู่ระดับท้องถิ่นมากขึ้น เพื่อให้งานคล่องตัวทันต่อเหตุการณ์ และสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้ตรงจุด	*					
(38) ถากถางโครงสร้างและโครงสร้างการบริหารยังไม่เปลี่ยนแปลง การบริหารการศึกษานอกระบบโรงเรียนในอนาคตก็จะต้องเป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์ของการบริหารราชการแผ่นดินดังเช่นปัจจุบัน		*				
(39) จะมีการทบทวนบทบาทของกรมการศึกษานอกโรงเรียนอยู่ตลอดเวลา		*				
(40) กรมการศึกษานอกโรงเรียนจะลดบทบาททางด้านปฏิบัติการลง แต่เพิ่มบทบาททางด้านวางแผนประสานงาน ใ้ให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณ และวิชาการเพิ่มขึ้น		*				
(41) ทุกหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะต้องเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดของการศึกษานอกระบบโรงเรียนตรงกัน		*				
(42) จะมีการฝึกอบรมบุคลากรทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้มีคุณภาพสูงขึ้น และให้มีคุณภาพดี เสียสละอดทน จริงจังและจริงใจที่จะช่วยเหลือประชาชน		*				
(43) วิทยากรทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน จะทำตัวเป็นผู้คอยเสนอแนะช่วยเหลือให้ผู้เรียนเกิดความคิดเสรี และเป็นตัวของตัวเองมากกว่าทำตัวเป็นผู้สอน		*				

ข้อความ	อันดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
(44) จะมีการติดตามผลอย่างจริงจังเกี่ยวกับบุคลากรที่ ได้รับการฝึกอบรมไปแล้วว่าได้นัดเพียงไร		*				
(45) ผู้บริหารการศึกษานอกระบบโรงเรียน ควรจะได้ มาจากผู้มีประสบการณ์จากการศึกษานอกระบบโรง เรียน		*				
(46) บุคลากรทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะต้องรู้ ทั้งเนื้อหาและรู้จักการถ่ายทอดความรู้ และวิธีการ ที่จะนำความรู้ไปใช้กับชีวิต รวมทั้งจะต้องเป็นบุคคล ที่มีประสิทธิภาพและได้รับการฝึกมาโดยเฉพาะ		*				
(47) จะมีข้อกำหนดเพื่อบังคับให้บุคลากรต้องเข้ารับการ ฝึกอบรมเสียก่อน จึงจะมีสิทธิเป็นผู้บริหารหรือ ผู้สอนได้		*				
(48) คอไปจะใช้ประชาชนสอนประชาชนด้วยกันมากขึ้น กว่าเดิม		*				
(49) ผู้สอนคอไปจะใช้ครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนภาคปกติ มากขึ้นกว่าเดิม		*				
(50) คอไปทุกฝ่ายจะเห็นความจำเป็นในเรื่องการฝึก อบรมบุคลากรทางด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้วยการให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ		*				

ข้อความ	อันดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
(51) การฝึกอบรมบุคลากรให้มีคุณภาพนั้น ผู้ฝึกจำเป็นจะต้องมีคุณภาพ ดังนั้นจึงควรใช้บุคลากรประจำการซึ่งมีคุณภาพเป็นผู้อบรมหรือผู้ถ่ายทอดคุณภาพให้แก่ผู้ที่จะมาเป็นบุคลากรต่อไป		*				
(52) จะต้องให้รางวัล ความดี ความชอบ แก่บุคลากรที่ทำงานด้วยความเสียสละ		*				
(53) ในการคัดเลือกคนเข้ามาเป็นบุคลากร จะต้องมียุทธศาสตร์ในการคัดเลือกที่ดี		*				
(54) ต่อไปจะมีบุคลากรทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน หลากๆ ประเภท ทั้งข้าราชการ อาสาสมัครมีรายได้ตอบแทน และอาสาสมัครที่ไม่มีรายได้ตอบแทน เพื่อจะได้ขยายบริการไปได้กว้างขวางยิ่งขึ้น		*				
<u>การประสานงาน</u>						
(55) จะมีการแก้ไขระเบียบต่างๆ โดยเฉพาะระเบียบเกี่ยวกับการศึกษาในระบบโรงเรียนที่จะเป็นอุปสรรคในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน		*				
(56) จะมีมูลนิธิ หรือสมาคมการศึกษาจากระบบโรงเรียน ทำงานประสานควบคู่ไปกับหน่วยงานของรัฐ		*				
(57) การศึกษานอกระบบโรงเรียนมีคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นผู้รับผิดชอบในการประสานงานในระดับนโยบาย		*				

ข้อความ	อันดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
(58) การศึกษานอกระบบโรงเรียนนอกจากประสานกันภายในภาคการศึกษาเองแล้ว ยังจะต้องประสานกันระหว่างภาคการศึกษากับภาคเศรษฐกิจและสังคมอื่นๆ	*					
(59) จะมีการประสานในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล โดยจัดเป็นหน่วยงานที่มีลักษณะงานทั่วไปเป็นแกนกลางและหน่วยงานเทคนิคเฉพาะ เป็นหน่วยสนับสนุนการดำเนินงานและวางแผนร่วมกัน	*					
(60) ต่อไปจะมีการประสานงานโดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก	*					
(61) กรมการพัฒนาชุมชนจะเป็นแกนกลางในการประสานงานแล้วจึงเสาะหาหน่วยงานเข้าร่วมโดยมีสายการควบคุมอยู่กับ คณะกรรมการบริหารการพัฒนาชนบทแห่งชาติ			*			
(62) เนื่องจากการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีเป้าหมายใหญ่เพื่อประชาชนในชนบทที่มีการศึกษาคำ โครงสร้างที่รัฐกำหนดเพื่อการพัฒนาชนบทคือสภาตำบล ดังนั้นสภาตำบลจึงเหมาะที่จะเป็นคู่ประสานงานในระดับท้องถิ่น	*					
(63) การประสานงานระดับท้องถิ่น จะมีองค์กรในการประสานงาน ซึ่งองค์กรนั้นคือศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด			*			
(64) จะมีหน่วยประสานงานเพื่อทำหน้าที่ประสานงานเพียงอย่างเดียวโดยไม่ต้องปฏิบัติการ			*			

ข้อความ	อันดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
(65) ครอบคลุมการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน รวมทั้งแบบธรรมชาติวิสัย จะผสมผสานกัน และจะมีความสัมพันธ์กันมากขึ้นในการตอบสนองความต้องการของประชาชนรวมกัน		*				
(66) เนื่องจากการศึกษาทั้ง 2 ระบบมุ่งบริการคนในสังคมเดียวกัน ฉะนั้นจะต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดทั้งด้านหลักการ แนวคิดและวิธีการ		*				
(67) การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเป็นการจัดเพื่อเสริมและสานต่อสิ่งที่การศึกษาในระบบโรงเรียนได้วางรากฐานไว้แล้ว		*				
(68) ครอบคลุมการศึกษาทุกระดับ จะต้องมีบริการชุมชน ทำสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาของชุมชน มีหลายลักษณะหลายหลักสูตรตามความต้องการของชุมชน		*				
(69) จะให้เฉพาะหน่วยงานหรือสถาบันทางการศึกษาในระบบโรงเรียนที่มีความพร้อมเท่านั้นจัดทำเนื้องานการศึกษานอกระบบโรงเรียนได้			*			
(70) ครอบคลุมการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะทำทั้งทางกานวิชาการและการบริหาร เช่น การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาบุคลากร การจัดสายบริหารงาน		*				

ข้อความ	อันดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
(71) จะมีการประสานงานกันระหว่างผู้ผลิตบุคลากรและผู้ใช้บุคลากรทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนอย่างใกล้ชิด และจะต้องมีหน่วยควบคุมมาตรฐานด้วย ซึ่งเป็นมาตรฐานการผลิตและมาตรฐานการใช้		*				
<u>การฝึกอบรมและหลักสูตรในการเตรียมบุคลากร</u> <u>ทางด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน</u> (72) สถาบันอุดมศึกษา จะต้องศึกษาปัญหาและความต้องการของหน่วยปฏิบัติเพื่อบรรจุในหลักสูตรและหน่วยปฏิบัติจะต้องแสวงหาวิทยากรและแนวความคิดใหม่ๆ จากสถาบันการศึกษา		*				
(73) จะมีสถาบันระดับชาติ เป็นหน่วยกลางในการเตรียมและพัฒนาบุคลากรเพื่อผสมผสานและให้ทิศทาง แนวทางแก่สถาบันการศึกษาทุกระดับ		*				
(74) จะต้องวิเคราะห์ถึงลักษณะงานของแต่ละหน่วยงาน ที่มีกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน และจะเน้นการนำไปใช้และมีทักษะในการปฏิบัติงานมากขึ้น ส่วนทางคณาจารย์ วิทยากร จะเน้นน้อยลง		*				
(75) สถาบันการศึกษาที่ทำกรผลิตบุคลากรทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน จะต้องเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้ชัดเจนขึ้น		*				

ข้อความ	อันดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
(76) สถาบันอุดมศึกษาจะเป็นผู้จัดการฝึกอบรมในลักษณะการฝึกอบรมก่อนเข้าปฏิบัติการ (Pre-service Training) โดยบรรจุในหลักสูตรปกติ ส่วนหน่วยงานปฏิบัติจะจัดการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติการ (In-service Training) เพื่อให้มีความเข้าใจกันยิ่งขึ้น		*				
<u>การวิจัยทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน</u> (77) จะมีการวิจัยถึงสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายประชากร เพื่อจะได้จัดบริการได้ถูกต้อง		*				
(78) สำหรับโครงการต่างๆทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่จัดขึ้น จะมีการประเมินผลอย่างเป็นระบบทั้งโครงการโดยเฉพาะที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการนั้นๆ		*				
(79) จะเน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)		*				
(80) สถาบันอุดมศึกษาควรทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องของปรัชญาหรือแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนหรือทฤษฎีการเรียนการสอน		*				
(81) จะเน้นการวิจัยในเชิงที่จะหารูปแบบในการให้บริการตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายประชากร		*				

ข้อความ	อันดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
(82) ผู้ที่ควรทำการวิจัยคือกรรมการศึกษานอกโรงเรียน				*		
(83) เวลานั้นนักวิจัยยังไม่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาออก ระบบโรงเรียนอย่างจริงจัง ดังนั้นจึงควรมีการ เริ่มต้นด้วยการจัดให้มีการสัมมนาระหว่างนักวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้โดยตรง ซึ่งการสัมมนาแบบนี้ จะช่วยกำหนดงานวิจัยต่อไปได้		*				
(84) การกำหนดรูปแบบและวิธีการวิจัยจะเป็นการตกลง ร่วมกันระหว่างหน่วยงานปฏิบัติคือกรมกองที่เกี่ยวข้อง ของกับหน่วยงานทางค่านิชาการคือสถาบันอุดม ศึกษา โดยจะร่วมมือกันตั้งแต่การวางแผน ค่าเงิน งาน และการนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้		*				
(85) จะมีสถาบันวิจัยทางการศึกษานอกโรงเรียน โดยเฉพาะ				*		
(86) การวิจัยต่อไปจะเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพเท่านั้น (Qualitative Research)		*				
(87) วิธีวิจัยต่อไปจะใช้ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัย เชิงปริมาณ (Quantitative Research) ร่วมกัน และจะเป็นการวิจัยแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary Research)		*				

ข้อความ	อันดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
(88) วิธีที่จะส่งเสริมให้มีการวิจัยเพิ่มขึ้นและกว้างขวางยิ่งขึ้น มีดังนี้						
88.1 จะมีนักวิจัย นักคิด นักแก้ปัญหาเพิ่มขึ้น	*					
88.2 จะมีการฝึกอบรมบุคลากรให้เห็นความสำคัญของงานวิจัย	*					
88.3 ทุปปฏิบัติจะใช้ผลการวิจัยเพื่อปรับปรุงพัฒนา	*					
88.4 มีทุน มีบรรณาการที่จะเอื้อต่อการวิจัย	*					

ภาคผนวก ค.

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตอบแบบสอบถาม

1. คร.กมล สมนะกุล
2. ศาสตราจารย์ ดร.ถนัด สวัสดิพิพัฒน์ชัย
3. คุณหญิงกนก สามเสน วิด ให้ความคิดเห็นเฉพาะรอบแรกและรอบที่ 2
4. คร.กษมา วรวรรณ ณ อรุณยา
5. คร.โกวิท วรพิพัฒน์
6. รองศาสตราจารย์ ดร.เจริญผล สุวรรณโชติ
7. คร.เนติศักดิ์ ชุมนุช
8. อาจารย์ชนิตา จรรยาไพศ
9. อาจารย์ชำนานู นิสารักษ์
10. คร.ทองอยู่ แก้วไทรสะ
11. คร.นิรันดร จงวุฒิเวทย์
12. อาจารย์บุญสม นาวานุเคราะห์
13. ศาสตราจารย์ ดร.พจน์ สะเพียรชัย
14. คร.ไพรัตน์ เกษะรินทร์
15. อาจารย์ภัทราดา ยมนาท
16. คร.บุวัฒน์ วิฑีเมธี
17. อาจารย์สมาน แสงมลิ
18. คร.สายสุรี จุกฤษ
19. คร.สุรพล กาญจนจิตรรา ให้ความคิดเห็นเฉพาะรอบแรกและรอบที่ 2
20. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทร โจรตบรเทา
21. อาจารย์สุนทร สุนันท์ชัย
22. คร.สมเกียรติ ศรีจักวาพ
23. คร.สมประสงค์ วิทย์เกียรติ

รายชื่อผู้ที่เสนอชื่อกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1. คร.เกษมา วรวรรณ ฒ อยุธา
2. คร.โกวิท วรพิพัฒน์
3. ศาสตราจารย์ คุณทองเกื้อน พิศาบุตร
4. คร.ไพรัตน์ เกษะรินทร์
5. อาจารย์ สุนทร สุนันท์ชัย

สถาบันวิจัยบริการ
สุขภาพ กรมอนามัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ได้แสดงความคิดเห็นในการศึกษานำ

1. ดร.เกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา
2. ดร.โกวิท วรพิพัฒน์
3. ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสะอ้าน
4. อาจารย์ บรรจง ชูสกุลชาติ
5. อาจารย์ สุนทร สุนันท์ชัย

สถาบันวิจัยประชากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นางสาวพงศศิริ สำลี เกิดเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2498 ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี สำเร็จการศึกษา วิทยาศาสตรบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์) วิชาเอกคณิตศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เมื่อปีการศึกษา 2520 เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2523 ปัจจุบันรับราชการตำแหน่ง อาจารย์ 1 โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย วิทยาเขต จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สถาบันวิจัยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย